

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 357

din 22 iulie 2025

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri fiscal-bugetare, în ansamblul său, precum și ale art. II pct. 7 [cu referire la art. 100 alin. (1), (4) și (5) din Legea nr. 227/2015] și pct. 12-19 [cu referire la art. 153 alin. (1) lit. f³)-f⁴), f⁷)-f⁹), art. 154 alin. (1) lit. c), d), f), h), h¹), h²), j)-l) și o) din Legea nr. 227/2015], art. VIII pct. 3 [cu referire la art. 224 alin. (1) lit. c), d), i), k), m) și p) din Legea nr. 95/2006] și pct. 7 [cu referire la art. 224 alin. (14) și (15) din Legea nr. 95/2006], art. IX pct. 1 [cu referire la art. 17 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005], art. XIV, art. XV pct. 1-4 [cu referire la art. 16 alin. (1), (1²) și (2) și art. 17 alin. (1)-(2¹) din Legea-cadru nr. 153/2017], art. XVIII alin. (9), art. XX, art. XXII, art. XXIII alin. (1)-(5) și (7) și art. LVIII din lege

Elena-Simina Tănăsescu	— președinte
Asztalos Csaba-Ferenc	— judecător
Mihai Busuioc	— judecător
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Benke Károly	— prim-magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate privind Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare, obiecție formulată de un număr de 105 deputați aparținând Grupului parlamentar al Alianței pentru Unirea Românilor, Grupului parlamentar al S.O.S. România, Grupului parlamentar al Partidului Oamenilor Tineri și neafiliați.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 8.893 din 15 iulie 2025 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.333A/2025.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate sunt formulate critici de neconstituționalitate extrinsecă și intrinsecă.

(2.1.) Critici de neconstituționalitate extrinsecă

4. Se arată că legea criticată a fost adoptată în vederea consolidării sustenabilității financiare a României, iar atingerea acestei finalități va asigura corectarea durabilă a deficitului excesiv. Autorii obiecției de neconstituționalitate precizează că deficitul bugetar excesiv este o problemă care ține de politica economică a Uniunii Europene, fiind reglementată de art. 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Prin urmare, măsurile de corecție a deficitului excesiv intră în sfera politicii externe a României, fiind parte a angajamentelor asumate de statul român în relația sa cu Uniunea Europeană. Stabilirea liniilor directoare ale politicii externe aparține Președintelui României, iar Guvernul are doar un rol executiv în această privință. Or, Guvernul a stabilit în mod unilateral, în expunerea de motive a legii, că scopul acesteia este corectarea durabilă a deficitului excesiv și consolidarea sustenabilității financiare, deși o asemenea orientare strategică nu poate fi decisă exclusiv de către executiv, fără implicarea și acordul Președintelui, care este autoritatea competentă pentru angajarea statului în plan extern.

5. Președintele României a atras atenția că este interesat de acest proces de reducere a deficitului excesiv, chiar dacă nu a făcut-o *expressis verbis* atunci când a făcut publică intenția de a nu crește taxa pe valoarea adăugată (TVA). Or, Guvernul nu a ținut cont de decizia Președintelui de a nu crește TVA.

6. Procesul de elaborare al acestui proiect de lege a fost atât de rapid încât nu au avut timp să analizeze „Raportul de țară 2025 din 4 iunie 2025 — România/Recomandarea Consiliului privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale României [COM (2025) 223 final]”. Dacă membrii Guvernului ar fi parcurs acele recomandări ale Consiliului, ar fi observat că problemele României sunt altele decât cele pretins a fi corectate prin proiectul de lege. Astfel, adoptarea legii criticate fără implicarea Președintelui României în definirea direcțiilor de politică externă constituie o încălcare a normelor constituționale. În plus, această conduită guvernamentală vulnerabilizează legitimitatea și conformitatea internațională a actului normativ.

7. În consecință, legea adoptată încalcă „regimul semi-prezidențial prin nesocotirea voinței Președintelui României în componenta acestuia de reprezentare a statului român în planul politicii externe”, având în vedere angajamentul Președintelui României de a nu se majora TVA-ul în timpul mandatului acestuia. Prin urmare, se apreciază că *legea este contrară art. 91 coroborat cu art. 80 din Constituție*.

8. Legea adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului modifică mai multe acte normative, și anume Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, Ordonanța Guvernului pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România, Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, Legea învățământului superior nr. 199/2023 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc. Or, în privința acestui ultim act normativ menționat, legea criticată nu se limitează numai la reglementarea aspectelor fiscale, și anume majorarea taxelor specifice domeniului jocurilor de noroc. În privința celorlalte aspecte modificate, Guvernul ar fi putut folosi alte instrumente, iar Parlamentul ar fi putut să legisleze anterior, chiar și în procedură de urgență, mai cu seamă că aceste aspecte nu sunt unele noi, ivite în ultima perioadă. Guvernul poate modifica regimul taxării reglementate de ordonanța de urgență anterioară, însă, nu poate introduce, sub acest pretext, și alte reglementări, și anume la sancțiuni și pedepse noi. Prin urmare, *ținând seama de caracterul eterogen al actului normativ, se apreciază că acesta încalcă art. 1 alin. (3)-(5) și art. 114 din Constituție*.

9. Se mai arată că legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea nu reclamă o urgență în adoptarea măsurilor din cuprinsul acesteia, nefiind necesar ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate. Deficitul excesiv exista încă din anul 2019, iar guvernele care s-au succedat până în prezent nu au luat măsuri eficace pentru redresarea financiar-bugetară. Ultimul plan asumat de către Guvern în fața Consiliului UE din octombrie 2024 presupunea adoptarea de măsuri până în aprilie 2024, dar, din considerente de oportunitate politică, deoarece urmau alegerile parlamentare din decembrie 2024, iar ulterior, după ce au fost anulate în decembrie 2024, alegerile prezidențiale reluate în mai 2025, și partidele aflate la guvernare nu doreau să le fie afectate șansele electorale, nu au adoptat niciuna dintre măsurile la care s-au obligat. În aceste condiții, nu se poate susține existența urgenței pentru adoptarea unor asemenea măsuri prin angajarea răspunderii Guvernului în sesiune parlamentară extraordinară și fără respectarea termenelor procedurale.

10. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit existența unor limite în privința adoptării unui proiect de lege prin procedura angajării răspunderii Guvernului, limite în absența cărora ar exista riscul transformării unei proceduri excepționale de legiferare într-o regulă care ar pune în pericol statul de drept. Guvernul actual a primit votul de încredere al Parlamentului la data de 23 iunie 2025 (Hotărârea nr. 25/2025 pentru acordarea încrederii Guvernului), iar problema deficitului bugetar excesiv datează încă din anul 2019. Prin urmare, alegerea deliberată de a nu acționa în sesiunea parlamentară ordinară și de a recurge la procedura excepțională doar după încheierea acesteia relevă o strategie deliberată de eludare a controlului parlamentar efectiv. Acceptarea acestei modalități de legiferare în circumstanțele prezentate ar echivala cu legitimarea unei practici prin care orice guvern ar putea să își manufactureze propria urgență, ignorând deliberat termenele disponibile în procedurile normale, pentru a obține ulterior justificarea folosirii procedurilor excepționale.

11. Se precizează că utilizarea abuzivă a procedurii prevăzute de art. 114 transformă Guvernul într-o autoritate legiuitoare concurentă cu Parlamentul, subminând rolul constituțional al acestuia din urmă și alterând echilibrul constituțional al puterilor. Prin urmare, în condițiile în care urgența invocată este artificial creată de propria inacțiune a Guvernului pe o perioadă îndelungată, adoptarea legii prin angajarea răspunderii constituie o încălcare gravă a principiilor constituționale fundamentale și ale jurisprudenței constante a Curții Constituționale.

12. Se mai învederează faptul că anumite prevederi intră în vigoare în 180 de zile de la data intrării în vigoare a legii [art. LXIII alin. (6) din lege] sau de la 1 ianuarie 2026 [art. LXV alin. (2) din lege].

13. Se arată că angajarea răspunderii Guvernului intervine, de regulă, în situațiile în care încrederea Parlamentului în Guvern a scăzut și atunci Guvernul simte nevoia să se re poziționeze, „își pune mandatul pe masă”, dar poate să obțină ceea ce într-o procedură obișnuită ar obține foarte greu. Or, Guvernul actual nu se afla într-o asemenea poziție. Abia fusesse investit, avea o majoritate confortabilă, astfel încât nu se afla în situația de a-și angaja răspunderea. Elementul esențial este faptul că statul român se află într-o situație economică gravă, provocată, evident, de cei care au guvernat-o până în prezent. Din această situație gravă are legitimitate constituțională să o scoată și să aibă un drept de decizie organului suprem reprezentativ al poporului român, care este Parlamentul, nu Guvernul. În alte condiții, angajarea răspunderii Guvernului nu este decât o formă a abuzului care se dă acestei instituții și care se manifestă, de altfel, de când a fost introdusă în Constituție. Prin urmare, se apreciază că legea adoptată *încalcă art. 1 alin. (4) și art. 114 din Constituție*.

(2.2.) Critici de neconstituționalitate intrinsecă

14. Se menționează că legea criticată introduce modificări fiscale de amploare, inclusiv creșterea semnificativă a cotei de TVA, fără să fi existat semnale prealabile clare care să permită cetățenilor și mediului de afaceri să se adapteze progresiv, mai ales că Președintele României a garantat în timpul campaniei electorale desfășurate în aprilie-mai 2025 că nu se va majora TVA-ul în timpul mandatului său, iar mulți dintre cetățeni l-au votat tocmai pentru acest motiv. Această abordare de tip „șoc fiscal” contravine cerințelor de stabilitate și previzibilitate impuse de principiul securității juridice. Creșterea bruscă a TVA afectează direct puterea de cumpărare a tuturor cetățenilor, obligându-i să suporte costuri suplimentare pentru care nu au putut să se pregătească. Familiile care și-au planificat bugetul pe baza nivelului anterior al TVA se găsesc în imposibilitatea de a-și respecta angajamentele financiare sau de a menține standardul de viață anterior. Absența unei perioade de tranziție sau a unor măsuri compensatorii pentru categoriile vulnerabile demonstrează că legiuitorul nu a ținut cont de impactul social al modificărilor, încălcând principiul proporționalității în elaborarea actelor normative, respectiv al restrângerii drepturilor și libertăților fundamentale.

15. Eliminarea facilităților fiscale pentru părinții cu copii mici, pentru beneficiarii de ajutor social și pentru alte categorii vulnerabile reprezintă o încălcare gravă a așteptării legitime. Principiul securității juridice impune ca modificările legislative majore să fie introduse gradual, cu perioade de adaptare corespunzătoare care să permită cetățenilor să își reorganizeze activitățile. Legea ignoră complet această cerință, introducând toate modificările simultan și cu efect imediat. Această abordare este cu atât mai problematică cu cât modificările se cumulează: același cetățean poate fi afectat simultan de creșterea TVA, de eliminarea facilităților fiscale pentru copii și de modificarea sistemului de indemnizații medicale.

16. Or, legea criticată nu oferă o motivare clară și detaliată pentru modificările fiscale majore pe care le introduce. Cetățenii au dreptul să înțeleagă nu doar ce modificări li se aplică, ci și de ce sunt necesare aceste modificări, care sunt obiectivele urmărite și cum se raportează acestea la politicile publice generale ale statului.

17. Modificările fiscale majore ar fi trebuit să fie precedate de o consultare publică amplă care să permită cetățenilor, organizațiilor societății civile și experților să își exprime punctul de vedere și să propună alternative. Această consultare pare să fi fost evitată deliberat pentru a preveni opoziția publică. Consultarea publică nu este doar o formalitate procedurală, ci un instrument esențial pentru legitimarea democratică a deciziilor și pentru identificarea celor mai bune soluții legislative. Prin ocolirea acestui proces, Guvernul și-a asumat singur responsabilitatea pentru toate consecințele negative ale măsurilor adoptate.

18. Legea criticată nu demonstrează că au fost evaluate alternative mai puțin restrictive pentru atingerea obiectivelor fiscale urmărite. Această omisiune încalcă principiul proporționalității, care impune ca restricțiile aduse drepturilor să fie minimale și să nu depășească ceea ce este strict necesar pentru atingerea scopului legitim. În loc de creșterea sarcinii fiscale asupra cetățenilor prin măsuri noi, s-ar fi putut investi în optimizarea colectării taxelor și impozitelor existente prin combaterea evaziunii fiscale și îmbunătățirea eficienței administrative. Aceste măsuri ar fi avut un impact similar asupra veniturilor bugetare fără să afecteze cetățenii care își îndeplinesc deja obligațiile fiscale. Măsurile fiscale adoptate par să fie elaborate în izolare, fără coordonare cu alte politici publice

relevante. Combinația tuturor modificărilor introduse prin legea criticată creează un efect de avalanșă care depășește capacitatea de absorbție a multor familii.

19. Abordarea de tip „șoc fiscal” subminează încrederea cetățenilor în capacitatea și buna-credință a instituțiilor statului. Cetățenii care au respectat cu bună-credință toate obligațiile legale și au planificat pe baza cadrului juridic existent se simt trădați de un stat care își schimbă regulile în mod unilateral și imprevizibil. Această eroziune a încrederii poate avea efecte pe termen lung asupra stabilității sociale și politice, reducând cooperarea voluntară a cetățenilor cu autoritățile și crescând rezistența la alte reforme necesare.

20. Prin adoptarea acestor măsuri, fără respectarea principiilor securității juridice, se creează un precedent periculos care poate fi invocat pentru justificarea altor modificări arbitrare în viitor, mai ales că sunt anunțate și alte „pachete fiscale”. Dacă modificările fiscale majore pot fi introduse fără avertisment, consultare sau perioade de tranziție, atunci nicio sferă a vieții juridice nu mai este protejată de incertitudine.

21. Relația dintre stat și cetățeni se bazează pe un contract social implicit conform căruia cetățenii respectă legile și plătesc taxele în schimbul unor servicii publice de calitate și al unui cadru juridic stabil și previzibil. Legea criticată încalcă această înțelegere fundamentală prin schimbarea unilaterală și abruptă a „termenilor contractului”. Încălcarea principiului securității juridice și a așteptării legitime nu reprezintă doar o problemă tehnică de drept constituțional, ci o amenințare fundamentală la adresa statului de drept și a încrederii cetățenilor în instituțiile democratice. Efectele acestei încălcări se extind mult dincolo de sfera fiscală, afectând stabilitatea socială, economică și politică.

22. Având în vedere cele expuse, se apreciază că legea, în ansamblul său, *încalcă art. 1 alin. (3) și (5), art. 53 și art. 56 din Constituție*.

23. Art. 11 pct. 7 din legea criticată stabilește pentru pensii suma neimpozabilă de doar 3.000 lei, măsură care reprezintă o reducere drastică a protecției fiscale acordate pensionarilor. Acest aspect va conduce la accentuarea nivelului de sărăcie al categoriei pensionarilor, cu consecința creșterii premiselor de imposibilitate de supraviețuire pentru aceștia.

24. Măsura adoptată nu are numai caracter neconstituțional, deoarece potrivit art. 47 alin. (1) din Constituție, statul are obligația să asigure un nivel de trai decent cetățenilor săi, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, cetățenii au dreptul la pensie. Această dublă încălcare constituțională este amplificată de caracterul imoral al măsurii, deoarece se vizează o categorie profesională care prezintă anumite vulnerabilități de vârstă și sănătate, fiind prin natura situației sale mai puțin capabilă să compenseze pierderile de venit prin alte mijloace.

25. Reglementarea creează și o suprainpozitare a pensiilor facultative și ocupaționale, penalizând astfel economisirea pe termen lung și descurajând participarea la pilonii III și IV. Această măsură contravine politicilor publice de încurajare a economisirii private pentru perioada de după pensionare și subminează încrederea cetățenilor în sistemele complementare de pensii. Aplicarea plafonului neimpozabil o singură dată per fond este profund neechitabilă, în special în cazul plăților în rate, unde fiecare tranșă reprezintă un venit distinct și ar trebui să beneficieze de propriul plafon neimpozabil. Această abordare creează o discriminare arbitrară între diferitele modalități de accesare a fondurilor de pensii și penalizează pe cei care optează pentru o primire eşalonată a sumelor, care de multe ori este cea mai prudentă abordare financiară.

26. Impunerea contribuției de sănătate pe sume provenite din venituri deja impozitate contravine principiilor fundamentale ale fiscalității echitabile și constituie o formă de dublă impozitare

care încalcă principiul proporționalității în materie fiscală. Astfel, măsurile fiscale adoptate în privința pensiilor *încalcă art. 1 alin. (3) coroborat cu art. 47 alin. (1) și (2) și art. 56 din Constituție*.

27. Art. 11 pct. 12-19 și art. VIII pct. 3 din lege stabilesc o discriminare între cetățenii români, pe de o parte, și cetățenii străini sau apatrizii, pe de altă parte. Aceștia din urmă păstrează facilități medicale și sociale considerabile, respectiv scutiri de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate și acces la pachete complete de servicii medicale, în timp ce cetățenii români aflați în situații similare, cum ar fi părinții cu copii de până la 2-3 ani, sunt obligați să plătească aceste contribuții. Această situație contravine însăși esenței noțiunii de cetățenie și încalcă principiul potrivit căruia cetățenii români nu pot avea mai puține drepturi decât cetățenii străini pe teritoriul propriei țări. Observația referitoare la discriminarea cetățenilor români în raport cu cetățenii străini este valabilă și pentru persoanele prevăzute la art. 154 alin. (1) lit. o) din Codul fiscal, literă ce a fost abrogată la art. 11 pct. 19, precum și pentru toate situațiile similare din cuprinsul legii, ceea ce demonstrează caracterul sistemic și generalizat al discriminării instituite. În susținerea acestei critici este invocat Avizul Consiliului Legislativ emis cu privire la legea analizată. Având în vedere cele expuse, se apreciază că textele menționate *încalcă art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (1), art. 18 alin. (1) și art. 56 din Constituție*.

28. Art. 11 pct. 14 din lege abrogă art. 154 lit. d) din Codul fiscal, astfel încât persoanele persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, magistrații care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945-1989, persoanele persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, veteranii de război, invalizii și văduvele de război, persoanele care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961 și eroii Revoluției Române din Decembrie 1989, ai revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 și ai revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului — Lupeni — august 1977 sunt datori să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate.

29. Principiul statului de drept impune ca toate acțiunile autorităților publice să fie conforme cu legea și să respecte principiile fundamentale ale dreptății. În contextul tratamentului persoanelor persecutate politic și al veteranilor, statul de drept presupune recunoașterea faptului că aceste persoane au suferit injustiții grave în trecut, multe dintre ele comise chiar de către aparatul statal anterior. Repararea acestor injustiții nu este doar o obligație morală, ci și o cerință a statului de drept, care trebuie să corecteze abuzurile trecutului și să asigure că dreptatea este restaurată. Când statul solicită contribuții suplimentare de la persoanele care au fost victimele propriilor sale excese din trecut, se creează o situație paradoxală în care statul pare să continue, într-o formă atenuată, penalizarea acelor persoane care au suferit deja nedreptăți.

30. Statul de drept implică, de asemenea, că legile și măsurile administrative trebuie să fie juste și echitabile. Aplicarea unor contribuții identice pentru toate categoriile de persoane, fără a lua în considerare situația particulară a celor care au suferit persecuții, poate fi interpretată ca o încălcare a principiului echității, care este fundamental pentru statul de drept. Caracterul democratic al statului român nu se limitează la existența unor instituții democratice, ci presupune și respectarea valorilor democratice fundamentale, printre care solidaritatea socială și recunoașterea meritelor celor care au

contribuit la construirea și apărarea democrației. Dacă statul este, prin definiție constituțională, social, atunci măsurile sale trebuie să reflecte această caracteristică. Impunerea unor contribuții care pot constitui bariere în accesul la serviciile de sănătate pentru persoanele cu venituri reduse, în special pentru cele care au suferit pentru valorile democratice, pare să contravină naturii sociale a statului. Caracterul social al statului nu implică doar abținerea de la măsuri care ar putea afecta categoriile vulnerabile, ci și obligația de a lua măsuri pozitive pentru protecția acestora. Această obligație este cu atât mai puternică în cazul persoanelor care au suferit din cauza acțiunilor statului din trecut.

31. Se apreciază că aceleași considerente sunt valabile și în privința art. VIII pct. 7 din lege. Prin urmare, cele două dispoziții legale criticate *încalcă art. 1 alin. (1)-(3) din Constituție*.

32. Art. II pct. 19 din lege abrogă art. 154 alin. (1) lit. j), k), l) și o) din Codul fiscal și elimină, astfel, facilitățile fiscale pentru persoanele aflate în concediu de acomodare pentru adopție și în concediu pentru creșterea copilului, încălcând principiul interesului superior al copilului prevăzut atât în art. 24 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cât și în art. 3 alin. 1 din Convenția cu privire la drepturile copilului.

33. Se constată că ambele tipuri de concediu și facilitățile fiscale aferente sunt acordate în vederea îndeplinirii îndatoririi părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor, îndatorire nu doar legală, ci și constituțională, prevăzută la art. 48 alin. (1) din Constituție. Aceste facilități nu sunt simple avantaje fiscale, ci instrumente juridice destinate susținerii obligațiilor constituționale ale părinților față de copii. Eliminarea acestor facilități contravine necesității vitale de susținere a demografiei naționale și pune în pericol sustenabilitatea sistemelor de protecție socială. Abrogarea prevederilor pentru beneficiarii de ajutor social [lit. l)] este în contradicție cu art. 5 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 196/2016, care prevede că ajutoarele financiare componente ale venitului minim de incluziune și măsurile de asistență socială complementare includ facilități contributive, ce reprezintă asigurarea în sistemul asigurărilor sociale de sănătate, fără plata contribuției de asigurări sociale de sănătate, în condițiile prevăzute de art. 154 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal. Eliminarea acestor facilități contravine prin urmare nu doar unor obligații legale specifice, ci și obligației constituționale a statului de a asigura protecția socială prevăzută la art. 47 din Constituție. Prin urmare, se *încalcă art. 1 alin. (3) și (5), art. 47, art. 48 alin. (1) și art. 56 din Constituție*.

34. Art. IX pct. 1 din lege stabilește cuantumul indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă prin aplicarea unor procente diferențiate (55%, 65%, 75%) în funcție de durata episodului de boală, aspect care creează multiple încălcări constituționale și afectează dreptul la sănătate. Modificarea propusă reprezintă o deteriorare fundamentală a sistemului de protecție socială românesc, prin înlocuirea unui procent fix de 75% cu un sistem degradant care penalizează primele zile de boală.

35. Reducerea de la 75% la 55% pentru primele 7 zile de boală reprezintă o diminuare cu 26,7% a veniturilor în perioada cea mai critică a bolii, când cheltuielile medicale sunt adesea cele mai mari (consultații, investigații, medicamente). Noua reglementare introduce o discriminare profundă între diferite tipuri de afecțiuni, penalizând în mod disproporționat bolile acute care se rezolvă rapid prin tratament adecvat și odihnă. Această diferențiere nu are nicio justificare medicală, ci doar una fiscală, transformând durata bolii dintr-un factor medical într-un criteriu de penalizare financiară. Afecțiunile acute comune (gripa, gastroenterita, infecțiile respiratorii, migrenele severe) care

necesită 3-7 zile de odihnă vor fi constant penalizate cu indemnizația de 55%, în timp ce bolile cronice cu episoade lungi vor beneficia de procente mai mari. Aceasta creează o ierarhie absurdă a suferinței, în care o pneumonie care se vindecă în 6 zile este „mai puțin valoroasă” decât o afecțiune cronică care necesită 20 de zile de concediu.

36. Discriminarea afectează și diferite categorii profesionale în mod inegal. Lucrătorii din domeniul medical, educațional sau din servicii publice, care sunt expuși la un risc epidemiologic mai mare și trebuie să respecte cu strictețe izolarea la primele semne de boală, vor fi constant penalizați pentru acest comportament responsabil din punct de vedere sanitar. Sistemul propus interferează în mod inadmisibil cu decizia medicală profesională, creând presiuni economice care pot influența recomandările terapeutice. Medicii se vor afla în situația de a ști că prescrierea unui concediu scurt va penaliza financiar pacientul, ceea ce poate duce la două situații problematice. Prima situație este prescrierea unor perioade artificial lungi pentru a ajuta pacientul să beneficieze de procente mai mari, chiar dacă medical nu este justificat. Aceasta distorsionează practica medicală și poate duce la supraconsumul nejustificat de servicii medicale și la creșterea costurilor sistemului. A doua situație, mult mai gravă, este presiunea asupra pacienților de a refuza concediul medical sau de a-l întrerupe prematur din motive financiare, cu riscuri majore asupra sănătății individuale și publice. Această situație transformă decizia medicală dintr-o recomandare profesională într-o „ofertă” pe care pacientul o poate refuza din motive economice.

37. Modificarea propusă are potențialul de a crea o criză de sănătate publică prin descurajarea comportamentului sanitar responsabil. Penalizarea financiară a primelor zile de boală va determina un număr semnificativ de persoane să continue activitatea în stare de boală, cu efecte devastatoare asupra răspândirii bolilor transmisibile.

38. Obligația angajatorilor de a asigura un mediu de muncă sigur și sănătos devine practic imposibil de îndeplinit dacă angajații sunt incitați economic să vină la muncă în stare de boală. Măsura încalcă principiul autonomiei medicale, garantat implicit de dreptul la sănătate din Constituție, prin introducerea unor factori extramedicali în decizia terapeutică. Relația medic-pacient devine astfel mediată de considerente financiare care nu au legătură cu nevoile medicale reale.

39. Art. 16 și 41 din Constituție consacră principiul egalității și interzic discriminarea în exercitarea drepturilor sociale. Sistemul propus creează multiple forme de discriminare care încalcă aceste principii constituționale fundamentale: discriminare pe criterii socioeconomice: persoanele cu venituri mici sunt cele mai afectate de reducerea indemnizației în primele zile de boală; discriminare pe criterii de vârstă: persoanele în vârstă, care au adesea sisteme imunitare mai slabe și necesită perioade mai lungi de recuperare chiar și pentru afecțiuni minore, vor fi penalizate prin primirea constantă a indemnizațiilor mai mici; discriminare pe criterii de sănătate: persoanele cu boli cronice care au episoade acute frecvente și scurte (diabetici cu decompensări, hipertensivi cu crize, persoane cu afecțiuni autoimune) vor fi în permanență penalizate pentru vulnerabilitatea lor medicală. Aceasta constituie o dublă penalizare — mai întâi prin boală, apoi prin reducerea veniturilor; discriminare pe criterii familiale: părinții cu copii mici, care se îmbolnăvesc mai frecvent din cauza expunerii la virusuri în colectivitățile de copii și care trebuie să respecte cu strictețe izolarea pentru a-și proteja familia, vor fi constant penalizați pentru acest comportament responsabil. Măsura criticată afectează familiile și încalcă principiul interesului superior al copilului, întrucât reducerea veniturilor în perioada

concediului medical afectează părinții cu copii, încălcând principiul interesului superior al copilului.

40. Se învederează faptul că măsura criticată nu este în concordanță cu dreptul Uniunii Europene și instrumentele internaționale în domeniul social, la care România este parte, deoarece cu privire la securitatea și sănătatea în muncă există reglementări cuprinse în dreptul primar al Uniunii Europene, în numeroase directive și în acorduri internaționale. Implementarea unui mecanism de indemnizații diferențiate în funcție de durata bolii, fără o justificare clară și echitabilă, afectează egalitatea de tratament în materie de protecție socială, dreptul la securitate și sănătate în muncă.

41. Se concluzionează în sensul că înlocuirea prin prevederile criticate a unui sistem echitabil (75% fix) cu unul discriminatoriu (55%-65%-75%) *încalcă art. 4, art. 16 alin. (1), art. 20, art. 41, art. 56 și art. 148 din Constituție*.

42. Se arată că art. XVIII alin. (9) prevede că personalul nu beneficiază de banii cuveniți pentru concediul de odihnă neefectuat dacă le încetează activitatea în anul 2026, în condițiile în care concediul de odihnă plătit este o componentă fundamentală a dreptului la muncă. Această măsură creează o discriminare arbitrară între angajații cărora le încetează activitatea în anul 2026 față de cei din alte perioade, fără nicio justificare obiectivă sau constituțională, și *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție*.

43. Art. XIV și art. XV pct. 1-4 din lege prevăd limitarea acordării stimulentei începând cu august 2025 pentru anumite categorii de personal, în limita a 30% din salariul de bază, reducerea majorărilor salariale pentru personalul din proiecte europene de la 50% la 35%, reducerea majorărilor salariale a indemnizațiilor lunare pentru aleșii locali care implementează proiecte europene de la 50% la 40%, reducerea majorărilor pentru personalul din structurile cu fonduri europene și din AFIR și APIA de la 50% la 40%, precum și neacordarea majorărilor pentru proiectele cu termene depășite.

44. Aceste prevederi încalcă dispozițiile art. 16 din Constituție privind egalitatea în drepturi prin crearea unor tratamente diferențiate nejustificate între categorii similare de angajați din sectorul public. Nu există nicio justificare obiectivă pentru care angajații implicați în proiecte europene să fie tratați diferit față de alții sau pentru care aceleași funcții să fie remunerate diferit în funcție de momentul temporal. În al doilea rând, se încalcă art. 41 din Constituție, întrucât sunt eliminate componente ale remunerației care au fost acordate ca recunoaștere a complexității și importanței muncii prestate. Măsurile adoptate încalcă art. 53 din Constituție prin caracterul lor disproporționat și prin absența unei justificări adecvate.

45. Potrivit alin. (2) al art. XIV, pentru anul 2025, evaluarea activității pentru acordarea stimulentei se va face exclusiv pe baza performanței din anul 2024. În anul 2024 nu au fost aplicabile aceste noi criterii de performanță cuantificabile, ceea ce creează un dezechilibru și o inechitate flagrantă în evaluare. Practic, se aplică retroactiv un criteriu care nu a existat la momentul desfășurării activității, încălcând principiul prezizibilității normei juridice și cel al justei recompense. Această abordare retroactivă încalcă principiile fundamentale ale securității juridice și ale dreptului la o evaluare echitabilă.

46. Prevederile art. XIV și art. XV pct. 1-4 din lege nu se circumscriu scopului invocat de inițiatori, și anume reducerea deficitului bugetar. Conform noului cadru de guvernare economică al Uniunii Europene, în vigoare de la 30 aprilie 2024, respectiv potrivit dispozițiilor art. 2 pct. 2 și art. 5 din Regulamentul (UE) 2024/1.263, la stabilirea deficitului public nu se iau în calcul cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune. Aceasta înseamnă că măsurile

care afectează personalul implicat în gestionarea fondurilor europene nu contribuie în mod direct la reducerea deficitului public relevant din perspectiva procedurilor UE, ceea ce demonstrează că aceste măsuri sunt nejustificate chiar și din perspectiva obiectivului declarat. Prin urmare, prevederile criticate *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție*.

47. Art. XX din lege prevede că pentru personalul militar, polițiștii și polițiștii din penitenciare, indemnizațiile și compensațiile lunare pentru chirie se mențin la nivelul lunii decembrie 2025, fără actualizare ulterioară. Această situație creează o inechitate structurală evidentă în raport cu alte categorii profesionale din sectorul public. Militarii primesc pentru indemnizația de chirie sume raportate la nivelul din decembrie 2009 — între 400 și 1.200 de lei pentru chirie în marile orașe ale țării — în timp ce magistrații primesc în București 2.900 de lei lunar pentru același tip de compensație. Prin urmare, se *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție*.

48. Art. XXII din lege referitor la restricționarea transferurilor funcționarilor publici îngrădește alegerea locului de muncă. Astfel, funcționarul public se va afla la dispoziția angajatorului care, în mod arbitrar sau discreționar, îi va putea refuza oricând cererea de transfer în altă funcție publică din altă instituție sau autoritate publică, deoarece lipsesc din cuprinsul normei elementele obiective în funcție de care se poate aproba sau refuza transferul oricărui funcționar public. Situația devine și mai problematică cu cât în spațiul public au fost cu frecvență lansate informații referitoare la disponibilizări masive în administrația publică, iar măsura adoptată va limita posibilitatea funcționarului public să își identifice în timp util o altă sursă de venit pentru asigurarea tuturor cheltuielilor necesare vieții. Totodată, se constată afectarea principiului nediscriminării, întrucât vizează doar anumite categorii de posturi vacante, respectiv cele corespunzătoare categoriei înaltilor funcționari publici și cele corespunzătoare funcțiilor publice de conducere, funcțiilor publice de conducere cu statut special și posturilor militare de conducere. Prin urmare, se *încalcă art. 41 și 53 din Constituție*.

49. Art. XXIII alin. (1)-(3) din lege instituie o eșalonare pe cinci ani a plății drepturilor salariale stabilite prin hotărâri judecătorești devenite executorii în perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026. Această măsură reprezintă o încălcare gravă a art. 1 alin. (4) din Constituție, precum și principiului loialității constituționale între instituțiile statului, prin nesocotirea hotărârilor judecătorești care beneficiază deja de autoritate de lucru judecat. Se încalcă dreptul de proprietate prin afectarea prerogativelor folosinței și a dispoziției, având în vedere faptul că 60% din sumele care trebuie recuperate vor putea fi primite abia începând cu al patrulea an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie. Această întârziere nejustificată privează beneficiarii de folosința sumelor datorate și afectează componenta economică a dreptului de proprietate.

50. Art. XXIII alin. (5) din lege aduce atingere dreptului la proprietate privată, dat fiind că beneficiul/folosul nerealizat (*lucrum cessans*) în perioada în care persoana a fost privată de posibilitatea de a folosi sumele având caracter de drepturi salariale (bunuri) ar urma să nu fie acordat și prin actualizare cu indicele prețurilor de consum. De asemenea, legea prezintă și un caracter discriminatoriu prin raportare la drepturile prevăzute pentru beneficiarii art. VI din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 și din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 168/2022, pentru care tranșele se actualizează cu indicele prețurilor de consum. Totodată, încalcă dreptul la un proces echitabil prin nerespectarea termenului rezonabil care include și faza executării, sens în care se invocă jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului.

51. Se mai susține că art. XXIII alin. (4) și (7) din lege încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție deoarece normele de trimitere din cuprinsul său nu sunt previzibile.

52. Prin urmare, art. XXIII alin. (1)-(4) și (7) din lege *încalcă art. 1 alin. (3)-(5), art. 21 alin. (3) și art. 44 din Constituție*.

53. Art. LVIII din lege majorează norma didactică de predare cu 2 ore suplimentare pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar. Această măsură, care poate părea tehnică la prima vedere, reprezintă în realitate o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale personalului didactic și o subminare a calității actului educațional. Majorarea forțată a normei didactice cu 2 ore reprezintă o creștere cu aproximativ 11% a sarcinii de muncă (din 18 ore la 20 de ore săptămânal pentru norma didactică completă), fără o compensație corespunzătoare. Această măsură încalcă principiul că modificările substanțiale ale condițiilor de muncă trebuie să fie negociate și să respecte drepturile lucrătorilor. Majorarea cu 2 ore a normei didactice înseamnă, în realitate, o creștere cu 6-8 ore a programului săptămânal real de muncă. Creșterea sarcinii de muncă fără o compensație proporțională echivalează cu o reducere *de facto* a remunerației pe oră, încălcând principiul muncii decent remunerate consacrat constituțional.

54. Supraîncărcarea profesorilor cu ore suplimentare va forța profesorii să adopte metode de predare mai puțin interactive și mai puțin personalizate, din lipsă de timp pentru pregătirea adecvată a lecțiilor inovatoare. Sindicatele din învățământ au avertizat că majorarea normei didactice va accelera fenomenul de epuizare profesională, deja prezent în sistemul educațional românesc. Studiile internaționale demonstrează că supraîncărcarea didactică este una dintre principalele cauze ale burnoutului în educație. Suprasolicitarea va duce la o creștere a problemelor de sănătate în rândul personalului didactic, cu costuri suplimentare pentru sistemul de sănătate și pentru sistemul educațional prin înlocuiri și suplینiri. Prin urmare, se *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție*.

55. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului pentru a-și exprima punctele de vedere.

56. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

57. Se arată că Guvernul, prin rolul conferit de art. 102 alin. (1) din Constituție, și-a angajat răspunderea în fața Parlamentului, în conformitate cu art. 114 alin. (1) din Constituție. Aspectele ce țin de rolul și atribuțiile Președintelui României, astfel cum au fost argumentate de autorii sesizării, nu se pot circumscrie actului de legiferare asumat de Guvern.

58. Se învederează faptul că legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea este o lege complexă și cuprinzătoare, subsumându-se aceleași concepții unice de legiferare. Nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege, indiferent de modalitatea de adoptare, să fie reglementate mai multe domenii ale relațiilor sociale și mai ales atunci când acestea se circumscriu unui scop unic. Art. 114 din Constituție nu prevede condiții exprese privitoare la proiectul de lege asupra căruia Guvernul își angajează răspunderea — nici asupra domeniului de reglementare, nici al structurii, sens în care sunt invocate deciziile nr. 147 din 16 aprilie 2003 și nr. 298 din 29 martie 2006. Prin urmare, câtă vreme legiuitorul constituant nu a înțeles să facă distincție asupra domeniului și/sau structurii reglementării, rămâne la latitudinea Guvernului să contureze dimensiunile și conținutul proiectului de lege.

59. Cu privire la lipsa urgenței în adoptarea măsurilor din cuprinsul legii, se arată că Guvernul și-a motivat opțiunea de a recurge la această modalitate de legiferare, urgența demersului legislativ fiind determinată de angajamentele Guvernului de a armoniza legislația privind domeniul fiscal-bugetar, modalitatea de colectare, cuantumul taxelor și impozitelor cu principiile din instrumentele internaționale ratificate de România, precum și cu luarea în considerare a tuturor recomandărilor formulate în cadrul mecanismelor europene, ale Fondului Monetar Internațional, Comisiei Europene.

60. În viziunea legiuitorului constituant, alegerea modului în care Guvernul transpune în plan legislativ măsurile preconizate este lăsată, fără îndoială, la latitudinea acestuia. Nu este încălcat nici principiul loialității constituționale, întrucât Guvernul nu a interferat cu activitatea de legiferare a Parlamentului, având în vedere că acesta din urmă nu era sesizat cu un proiect de lege cu obiect de reglementare similar. Apreciind că în acest moment implementarea măsurilor fiscal-bugetare prezintă o importanță deosebită pentru realizarea programului de guvernare cu respectarea prevederilor art. 126 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* și având în vedere exigența ca adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru reducerea deficitului bugetar, asumată de România prin *Planul național de redresare și reziliență*, să nu rămână lipsită de conținut, Guvernul a considerat că reglementarea instituită prin legea de față are caracter de urgență, pe care l-a justificat în expunerea de motive a legii, în concordanță cu cerințele jurisprudenței constituționale în materie. Parlamentarii au avut posibilitatea de a formula amendamente în cadrul acestei proceduri, de altfel și admise în parte de Guvern, iar susținerea autorilor sesizării referitoare la existența unei majorități parlamentare care să asigure adoptarea legii prin procedura obișnuită de legiferare este subiectivă, dat fiind specificul activității parlamentare.

61. Existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea este enunțată și argumentată în expunerea de motive. Astfel, în expunerea de motive la legea criticată, Guvernul a indicat cel puțin 3 aspecte pentru a justifica urgența adoptării legii în procedura angajării răspunderii, și anume: 1) evoluția deficitului bugetar raportat la traiectoria de ajustare asumată de România; 2) numeroasele dificultăți întâmpinate în această evoluție datorate crizei economice și a politicii fiscal-bugetare actuale; 3) necesitatea unui răspuns prompt la situația creată. Prin urmare, urgența situației este motivată prin angajamentele europene ale României, precum și de atribuțiile ce îi revin Guvernului pentru evitarea unor măsuri de sancțiune ce se pot transpune în suspendarea fondurilor europene.

62. Cu privire la necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate, se arată că legea criticată intră în vigoare în termenul constituțional prevăzut la art. 78 din Constituție, însă, anumite măsuri reglementate vor intra în vigoare la data de 1 august 2025, la 1 septembrie 2025, dar și la termene diferite. Faptul că sunt prevăzute mai multe termene până la data intrării în vigoare a măsurilor adoptate nu echivalează cu acceptarea ideii conform căreia legea nu trebuia adoptată cu maximă celeritate și ar fi fost adecvată mai degrabă utilizarea procedurii parlamentare obișnuite sau de urgență. Din contră, termenele în cauză au fost date tocmai pentru ca destinatarii actului normativ, și anume cvasimajoritatea populației țării, precum și instituțiile publice sau private vizate de normele adoptate să aibă suficient timp pentru luarea la cunoștință a noilor dispoziții legale. Este, de fapt, o condiție de previzibilitate a legii care nu poate fi transformată într-un argument în sensul că Guvernul nu ar fi avut îndrituirea să

folosească un instrument constituțional care să asigure o maximă celeritate în adoptarea legii. În acest sens, se arată că, prin Decizia nr. 298 din 29 martie 2006, Curtea a stabilit că predictibilitatea nu exclude urgența reglementării, întrucât cu cât mai repede este adoptată legea, cu atât mai repede intră în vigoare.

63. Cu privire la aplicarea imediată a legii, se apreciază că aplicarea legii criticate este preponderent imediată, însă unele măsuri ce îi însoțesc scopul sunt de durată și nu pot fi de aplicare imediată, instantanee. Astfel, având în vedere complexitatea măsurilor, atât în plan fiscal, cât și în plan bugetar, multitudinea de beneficiari ai acestor măsuri, măsurile subsecvente ce trebuie adoptate ca și consecință a dispozițiilor adoptate, Guvernul nu poate prevedea în textul legii termene mai scurte, această condiție de temporalitate fiind susținută în mod obiectiv și rațional de natura implicațiilor sale economice, dar și sociale.

64. Cu privire la critica generică referitoare la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 53 și art. 56 din Constituție, se arată că autorii acesteia reclamă în mod formal nerespectarea prevederilor constituționale fără a argumenta respectivele abateri sub forma unui conținut concret și efectiv, cât și a unui raport de cauzalitate care să determine relevanța din punct de vedere constituțional. Astfel, după cum reiese din jurisprudența Curții Constituționale, criticile de neconstituționalitate trebuie să aibă o evidentă relevanță constituțională, iar invocarea prevederilor Legii fundamentale pretins a fi încălcate nu trebuie să aibă un caracter pur formal, aspect care nu este îndeplinit de către autorii sesizării. Prin urmare, cu privire la preținsele încălcări ale *principiului securității juridice și al așteptărilor legitime, al necesității și proporționalității restrângerii drepturilor și libertăților fundamentale, precum și al așezării juste a sarcinilor fiscale*, se consideră că argumentele cuprinse în obiecția de neconstituționalitate nu au relevanță pentru soluționarea acesteia, acestea având doar rol declarativ. Neconstituționalitatea unui text de lege presupune în mod exclusiv nerespectarea unor principii ori dispoziții din legea fundamentală, iar eventualul caracter inconvenabil al unei dispoziții legislative față de anumite subiecte de drept, ca și modalitățile de punere în practică a acesteia, nu pot echivala cu neconstituționalitatea măsurii legislative preconizate.

65. Cu privire la critica adusă art. II pct. 12-19 și art. VIII pct. 3 din lege, se arată că cetățenilor români nu li s-au introdus prin legea asumată obligații fiscale mai mari decât cetățenilor străini sau apatrizilor, beneficiari ai unor drepturi stabilite de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024, cu modificările și completările ulterioare, deoarece au fost reglementate drepturi și obligații pentru situații total diferite. Drepturile invocate prin art. 2 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024, cu modificările și completările ulterioare, sunt măsuri privind protecția temporară acordată persoanelor strămutate din Ucraina, menționate la art. 2 din Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului din 4 martie 2022 de constatare a existenței unui aflus masiv de persoane strămutate din Ucraina în înțelesul art. 5 din Directiva 2001/55/CE și având drept efect introducerea unei protecții temporare. Având în vedere cele expuse anterior, afirmațiile autorilor sesizării privind presupusa încălcare a art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (1), art. 18 alin. (1) și a art. 56 sunt neîntemeiate.

66. Cu privire la criticile aduse art. II pct. 19 din lege, se arată că prin aplicarea cotei de 10% — contribuție de asigurări sociale de sănătate asupra drepturilor bănești acordate persoanelor care se află în concediu de acomodare sau în concediu pentru creșterea copilului și indemnizației lunare pentru creșterea copiilor nu echivalează cu încălcarea obligației constituționale

de a asigura protecția socială, ci, dimpotrivă, cu obligația de a lua măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un trai decent — art. 47 alin. (1) din Constituție.

67. Referitor la pretinsa neconstituționalitate a legii, în componenta privind modificarea Codului fiscal prin eliminarea unor excepții de la plata contribuțiilor sociale de sănătate, se precizează faptul că, în cazul sistemului public de sănătate, cheltuieli publice vizează însăși îndeplinirea obligației constituționale a statului de a asigura ocrotirea sănătății și protecția socială a cetățenilor, sens în care se face referire la Decizia nr. 258 din 16 martie 2010, prin care Curtea a constatat că principiul așezării juste a sarcinilor fiscale impune ca plata contribuțiilor să se facă în același mod de către toți contribuabilii, prin excluderea oricărui privilegiu sau oricărei discriminări, astfel încât la venituri egale contribuția să fie aceeași. Principiul menționat presupune însă ca așezarea sarcinilor fiscale să țină cont de capacitatea contributivă a contribuabililor, respectiv în așezarea obligațiilor fiscale să se țină seama de necesitatea protejării păturilor sociale celor mai dezavantajate, luând în considerare elementele ce caracterizează situația individuală și sarcinile sociale ale contribuabililor în cauză.

68. Cu privire la criticile referitoare la *încălcarea dreptului la pensie și la un trai decent*, raportate la aplicarea contribuției la asigurări sociale de sănătate pensiilor mai mari de 3.000 de lei, se menționează că, printr-o bogată jurisprudență, Curtea a stabilit că nicio dispoziție constituțională nu statuează în sensul că veniturile din pensii nu ar fi impozabile (Decizia nr. 147 din 8 mai 2001) și că prevederile art. 41 și ale art. 47 alin. (2) din Constituție, referindu-se la dreptul la protecție socială și, respectiv, la dreptul la pensie, nu au semnificația interzicerii posibilității impozitării pensiilor (Decizia nr. 173 din 23 mai 2001). Mai mult, întrucât determinarea categoriilor de venituri supuse impozitării, precum și a condițiilor de impozitare intră în atribuțiile exclusive ale legiuitorului (Decizia nr. 190 din 19 iunie 2001), rezultă, fără echivoc, că impozitarea pensiilor pentru partea care depășește o anumită sumă pe lună nu poate fi considerată o confiscare parțială a pensiei (Decizia nr. 149 din 8 mai 2001). Dimpotrivă, această impozitare constituie o măsură socială prin care se majorează bugetul public național, care cuprinde, printre altele, și bugetul asigurărilor sociale de stat și, prin urmare, creează posibilitățile bugetare pentru majorarea corespunzătoare a pensiilor, precum și pentru asigurarea unui minim nivel de trai decent pentru toți cetățenii țării.

69. Se menționează că obligația cetățenilor este de a contribui prin impozite și prin taxe la cheltuielile publice, iar în cazul sistemului public de sănătate, aceste cheltuieli publice vizează însăși îndeplinirea obligației constituționale a statului de a asigura ocrotirea sănătății și protecția socială a cetățenilor. Prin Decizia nr. 35 din 24 ianuarie 2012, Curtea a stabilit că pentru a dobândi calitatea de asigurat persoana în cauză trebuie să contribuie la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, iar această contribuție se materializează prin aplicarea unor cote asupra veniturilor pe care aceasta le realizează. Numai legiuitorul este în drept să stabilească categoriile de venituri pentru care urmează a se plăti contribuții la bugetul asigurărilor de sănătate, iar pensia reprezintă un astfel de venit. Faptul că legiuitorul are posibilitatea de a excepta pensia de la plata unor astfel de contribuții sau de a stabili deducerea din cuantumul pensiei a unei sume lunare asupra căreia nu se calculează contribuția de asigurări de sănătate reprezintă chestiuni care țin în mod exclusiv de opțiunea sa, opțiune care nu poate fi cenzurată din perspectiva garanțiilor dreptului constituțional la pensie. Ceea ce Constituția impune este ca prin astfel de măsuri să nu se aducă atingere nivelului de trai decent

al pensionarilor. În acest sens, legiuitorul a prevăzut calitatea de asigurat pensionarilor care au o pensie sub 3.000 lei, fără plata contribuției corespunzătoare.

70. În concluzie, se consideră că statul este în măsură să își îndeplinească obligația fundamentală care i-a fost prescrisă prin art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție, respectiv să creeze condițiile necesare pentru creșterea calității vieții, condiția necesară fiind aceea de a și dispune de suficiente resurse bugetare.

71. Cu privire la critica privind art. IX pct. 1 din lege, potrivit căreia stabilirea cuantumului indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă prin aplicarea unor procente diferențiate (55%, 65%, 75%) afectează dreptul la sănătate, se apreciază că reanalizarea cuantumului brut lunar al indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă și stabilirea acestuia prin raportare la diferitele tipuri de afecțiuni, în funcție de gravitatea afecțiunii și de durata tratamentului, se circumscrie obligației pozitive a statului de ocrotire a dreptului la sănătate, nefiind de natură să aducă atingere dreptului antereferit, drept garantat prin Legea fundamentală, ci reprezintă pentru legiuitor o obligație de mijloace, condiționată de contextul social și economic în care este reglementată și de resursele financiare pe care statul le poate alocă în această direcție, fiind îndeosebi o chestiune de oportunitate. Soluția reactualizării procentului aplicat asupra bazei de calcul pentru certificatele de concediu medical reprezintă o opțiune a legiuitorului, acesta fiind liber ca, în funcție de resursele financiare disponibile, să stabilească modalitatea de acordare a acestui drept, conținutul și limitele acestuia, condițiile în care poate fi acordat, precum și să le modifice, atunci când realitățile economice și sociale o impun.

72. Referitor la pretinsa încălcare a principiului constituțional al egalității în drepturi, se arată că intenția legiuitorului nu este aceea de a „exclue de la un drept”, de a limita sau restricționa dreptul constituțional la ocrotirea sănătății, ci, în contextul economic actual, protejarea resurselor financiare pentru cazurile medicale grave care necesită o recuperare mai lungă, vizând, totodată, o mai bună utilizare a resurselor din sistemul public de sănătate. Mai mult, această diferențiere este similară cu alte sisteme de protecție socială europene și nu afectează drepturi fundamentale, ci vizează modul de implementare a politicii de securitate socială.

73. Cu privire la criticile aduse art. XIV, art. XV pct. 1-4, art. XVIII alin. (9), art. XX și art. LVIII din lege se arată că regula stabilită de legiuitor în materia reglementării sporurilor/stimulentelor are două componente: stabilirea sporurilor/stimulentelor sub forma unei limite maxime, în care ordonatorul de credite trebuie să se încadreze, și limitarea sumei totale a acestora. Astfel, legiuitorul nu a reglementat un procent fix, prestabilit, din salariul de bază/solda de funcție/salariul de funcție/indemnizația de încadrare. Totodată, nici anterior modificărilor introduse prin legea contestată nu era reglementat dreptul la acordarea sporurilor la nivelul lor maxim, ci doar dreptul la acordarea sporurilor, nivelul acestora urmând a fi determinat în raport cu celelalte dispoziții legale corelative.

74. Se arată că sporurile, premiile și alte stimulente reprezintă drepturi salariale suplimentare, care sunt diferite față de drepturile fundamentale consacrate și garantate de Constituție. Totodată, instituirea și diminuarea sporurilor sau acordarea acestora doar într-o anumită perioadă de timp, precum și modificarea lor ori încetarea acordării acestora, stabilirea categoriilor de personal salarizat care beneficiază de acestea, ca și a altor condiții și criterii de acordare țin de competența și de opțiunea exclusivă a legiuitorului. Prin urmare, nu se încalcă art. 41 din Constituție.

75. Se mai precizează că legea criticată exclude, pentru anul 2026, compensarea în bani a concediului neefectuat, în vederea reducerii cheltuielilor aferente salarizării personalului, și nu interzice efectuarea concediului și plata acestuia pe perioada derulării raporturilor de muncă. Se subliniază că prevederile Codului muncii reglementează compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat ca o măsură excepțională, aplicabilă exclusiv într-o situație anume determinată, și anume *numai în cazul încetării contractului individual de muncă*.

76. În ceea ce privește criticile aduse art. XX din legea contestată, autorii acestora aduc în discuție temeinicia/opunitatea/moralitatea lor, fără a argumenta încălcarea unei dispoziții constituționale expres indicate.

77. În ceea ce privește dispozițiile art. LVIII privind norma didactică de predare, se arată că susținerile autorilor obiecției, potrivit cărora majorarea normei didactice de la 18 la 20 de ore ar încălca drepturi fundamentale și ar submina calitatea actului educațional, sunt neîntemeiate. În realitate, nu crește volumul de muncă, ci se împart diferit orele din norma de lucru în raport cu sarcinile pe care le implică actul educațional. Salariul cuvenit pentru prestarea raportului de serviciu are în vedere norma de 8 ore pe zi, respectiv de 40 de ore pe săptămână, numai că aceasta se împarte pentru activitățile prevăzute la lit. a)-f) ale alin. (1) al art. 207. Dintre aceste activități, pentru care raportul de serviciu reglementează deja 8 ore pe zi, respectiv 40 de ore pe săptămână, activitatea de predare-învățare-evaluare, de instruire practică și de evaluare curentă a antepreșcolarilor/preșcolarilor și a elevilor în clasă este de 16 ore în forma aflată în vigoare. Restul orelor până la concurența de 8 ore pe zi, respectiv 40 de ore pe săptămână, are în vedere celelalte activități. Astfel, art. LVIII din lege nu prevede creșterea normei raportului de serviciu și nu reglementează creșterea sarcinii de muncă. Aceasta rămâne, cum este și în prezent, la 8 ore pe zi, respectiv 40 de ore pe săptămână. Astfel, intervenția legislativă criticată reglementează temporar, până la sfârșitul anului școlar 2029-2030, doar faptul că din cele 40 de ore pe săptămână 20 de ore să fie dedicate activității de predare-învățare-evaluare, de instruire practică și de evaluare curentă a antepreșcolarilor/preșcolarilor și a elevilor în clasă.

78. Cu privire la criticile privind eșalonarea succesivă a plății sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea personalului din sectorul bugetar, se arată, invocându-se jurisprudența Curții Constituționale, că măsura criticată urmărește un scop legitim, respectiv asigurarea stabilității economice a țării, și este aplicată în mod egal tuturor persoanelor care intră sub incidența acesteia. Prevederile legale criticate stabilesc 5 tranșe de efectuare a plăților, precis determinate pentru plata sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești definitive având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea personalului din instituțiile și autoritățile publice, ce vor deveni executorii în perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026 și asigură un termen de 5 ani pentru executarea integrală a creanțelor, acoperind și orice devalorizare a sumelor de bani prin actualizarea sumelor datorate, fiind acordate și dobânzi la aceste sume astfel actualizate. Eșalonarea plății creanței pe durata a 5 ani nu aduce atingere substanței dreptului de proprietate, întrucât acesta urmează a se concretiza în patrimoniul creditorului, etapizat, pe durata menționată în lege. Această eșalonare are în vedere rezolvarea unei situații extraordinare, prin reglementarea unor măsuri cu caracter temporar și derogatorii de la dreptul comun în materia executării hotărârilor judecătorești. Se mai arată că o asemenea reglementare nu încalcă accesul liber la justiție, întrucât textul

criticat nu oprește părțile interesate de a apela la instanțele judecătorești, de a fi apărate și de a se prevala de toate garanțiile procesuale care condiționează un proces echitabil.

79. Cu privire la art. XXII din lege, se arată că derogarea legislativă în ceea ce privește transferul la cerere al funcționarului public nu afectează dreptul său de a solicita aplicarea acestui drept, atâta vreme cât îndatoririle constituționale și legale ale instituției pot fi îndeplinite cu menținerea calității serviciului public oferit cetățenilor. Astfel, legiuitorul a constatat necesar ca, în virtutea necesității apărării interesului public și a serviciului public, să instituie și necesitatea acordului de transfer pe care urmează să-l cântărească, potrivit atribuțiilor proprii, conducătorul autorității sau instituției publice de la care se transferă. Mai mult decât atât, prin acordul conducătorului autorității sau instituției publice de la care se solicită transferul, în fapt este apărat principiul stabilității și al dreptului la carieră, ținând cont de necesitatea organizatorică și funcțională a instituției. În acest sens, este invocată și Decizia Curții Constituționale nr. 574 din 9 iulie 2020.

80. Legiuitorul a considerat că doar pentru o perioadă de timp, respectiv până la 31 decembrie 2026, să instituie necesitatea obținerii acordului conducătorului autorității publice de la care se transferă, tocmai pentru ca într-o perioadă de dificultate instituțiile publice să nu facă rabat de la calitatea serviciului public oferit, iar dreptul cetățenilor la serviciul public să nu fie afectat. Prin urmare, textul criticat nu încalcă art. 41 și 53 din Constituție.

81. În final, cu caracter general, se precizează că o mare parte din argumentele invocate de autorii obiecției de neconstituționalitate se referă, în principal, la elemente care țin de oportunitatea reglementării.

82. Guvernul apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

83. Cu privire la criticile privind excluderea Președintelui României din procesul de adoptare a Legii, se arată că politica fiscală nu este parte a atribuțiilor constituționale ale Președintelui, iar exprimarea unor opinii publice nu poate echivala cu un drept de codecizie în acest domeniu. Pe de altă parte, potrivit art. 74 din Constituție, printre titularii dreptului de inițiativă legislativă nu se numără Președintele României. Mai mult, potrivit art. 114 din Constituție, procedura de legiferare pe calea angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului asupra unui proiect de lege nu presupune competențe ale Președintelui în procedura guvernamentală sau parlamentară de legiferare pe această cale. Președintele are doar posibilitatea, după adoptarea legii în condițiile art. 114 alin. (3) din Constituție, să ceară reexaminarea legii în condițiile alin. (4) al aceluiași articol. În consecință, Președintele României nu are competență în procedura guvernamentală sau parlamentară de adoptare a legii pe calea angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului.

84. Cu privire la critica de neconstituționalitate cu privire la eterogenitatea domeniilor vizate de proiectul de lege asupra căruia Guvernul și-a angajat răspunderea, se arată că obiectul de reglementare este unul clar, unic și bine definit, iar relațiile sociale reglementate, chiar dacă sunt variate, au o strictă legătură între ele, reflectând astfel o unitate normativă și un scop unic, așa cum s-a detaliat anterior. Există o conexiune logică între conținutul modificărilor și completărilor din actele normative care au suferit intervenții pe această cale, conexiune dată de un numitor comun care constă în materia cărora acestea aparțin. În consecință, Parlamentul, în calitate de unică autoritate legiuitoare, a adoptat actul normativ în mod legitim și asumat, conform Constituției, principiul legalității stând la baza oricăror acte adoptate de organul reprezentativ suprem al poporului

român. Așadar, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, se consideră că legea criticată nu are un singur domeniu de reglementare, ci mai multe, acestea fiind unitare și subsumate unui scop unic al reglementării și, prin urmare, legea nu încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, sub aspectul caracterului eterogen al actului normativ criticat.

85. Cu privire la criticile de neconstituționalitate raportate la condițiile angajării răspunderii Guvernului, în expunerea de motive a legii, unde se precizează la secțiunea a 2-a pct. 2.3 că „proiectul de lege reglementează unele măsuri fiscal-bugetare și are drept scop reglementarea unor măsuri care să asigure consolidarea sustenabilității financiare a României prin limitarea cheltuielilor statului și creșterea veniturilor astfel încât finanțarea categoriilor de servicii publice destinate cetățenilor să se poată susține din fonduri publice”. Astfel, se consideră că urgența și celeritatea procedurii au fost suficient motivate, scopul reglementării criticate fiind circumscris obiectivelor menționate anterior, a căror realizare impune adoptarea de măsuri fiscal-bugetare caracterizate printr-un anume grad de celeritate, date fiind evoluțiile economice și financiare recente.

86. Opțiunea Guvernului de a promova legea criticată prin angajarea răspunderii se întemeiază, în mod obiectiv, pe urgența reglementării rezultând din eventualele consecințe negative ce s-ar declanșa în lipsa reglementării unui pachet de măsuri fiscal-bugetare în contextul economico-financiar actual, având în vedere, în mod esențial, condiția respectării termenului pentru corectarea deficitului bugetar și a limitei minime procentuale a deficitului bugetar, stabilite în procedura de deficit bugetar declanșată cu privire la România. În ceea ce privește faptul că sunt prevăzute mai multe termene pentru intrarea în vigoare a măsurilor adoptate nu echivalează cu acceptarea ideii conform căreia legea nu trebuia adoptată cu maximă celeritate și ar fi fost adecvată mai degrabă utilizarea procedurii parlamentare obișnuite sau de urgență. Din contră, termenele în cauză au fost date tocmai pentru ca destinatarii actului normativ, și anume majoritatea populației țării, precum și instituțiile publice sau private vizate de normele adoptate să aibă suficient timp pentru luarea la cunoștință a noilor dispoziții legale. Este, de fapt, o condiție de previzibilitate a legii care nu poate fi transformată într-un argument în sensul că Guvernul nu ar fi avut îndrituirea să folosească un instrument constituțional care să asigure o maximă celeritate în adoptarea legii. În acest sens, este invocată Decizia Curții Constituționale nr. 298 din 29 martie 2006, prin care s-a statuat că predictibilitatea nu exclude urgența reglementării, întrucât cu cât mai repede este adoptată legea, cu atât mai repede intră în vigoare.

87. Prin urmare, se subliniază că Guvernul a optat pentru procedura de legiferare pe care a considerat-o potrivită raportat la situația dată, iar criticile de neconstituționalitate extrinsecă privind modalitatea de adoptare a legii criticate sunt neîntemeiate.

88. Cu privire la încălcarea principiului securității juridice și al așteptărilor legitime, al necesității și proporționalității restrângerii drepturilor și libertăților fundamentale, precum și al așezării juste a sarcinilor fiscale, se arată că acestea sunt extrem de vag formulate, fără a fi identificate textele concrete din lege care contravin textelor constituționale menționate. Astfel, din analiza sesizării, se observă că autorii realizează o critică globală a soluțiilor legislative, fără a motiva în concret aspectele de neconstituționalitate invocate. Or, așa cum a statuat și instanța de contencios constituțional, în jurisprudența sa, invocarea formală a unor critici de neconstituționalitate nu îndeplinește cerințele impuse de art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992. Totodată, Curtea Constituțională nu se poate substitui autorilor excepției în ceea ce privește identificarea și formularea unor

motive de neconstituționalitate. Acest fapt ar avea semnificația exercitării unui control de constituționalitate din oficiu, ceea ce este inadmisibil în raport cu dispozițiile art. 146 din Constituție.

89. În subsidiar, referitor la principiul așteptărilor legitime, se invocă Decizia nr. 765 din 15 iunie 2011, iar în ceea ce privește critica privind caracterul sumar al instrumentului de prezentare și motivare, precum și lipsa de fundamentare temeinică a actelor normative sunt invocate deciziile nr. 238 din 3 iunie 2020 și nr. 678 din 29 septembrie 2020. Astfel, se consideră că susținerile privind încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție privind lipsa sau insuficiența motivare a expunerii de motive sunt neîntemeiate.

90. Referitor la pretinsa instituire a unei discriminări între cetățenii români și străini sau apatrizi prin art. II pct. 12-19 și art. VIII pct. 3 din lege, se arată că autorii sesizării fac o analiză comparativă a soluțiilor din legea criticată și a celor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona conflictului armat din Ucraina. Adoptarea acestor din urmă măsuri a fost impusă de Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflus masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane și suportarea consecințelor acestei primiri, precum și de Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 din 4 martie 2022 de constatare a existenței unui aflus masiv de persoane strămutate din Ucraina în înțelesul articolului 5 din Directiva 2001/55/CE și având drept efect introducerea unei protecții temporare. În aceste condiții, se apreciază că situația în care se află categoriile de persoane mai sus menționate este diferită față de cea a cetățenilor români, astfel că nu poate fi reținută încălcarea dispozițiilor constituționale invocate.

91. În ceea ce privește critica privind încălcarea principiului interesului superior al copilului și a dreptului la protecție a familiei, precum și de asigurare a nivelului de trai decent de către statul român, se menționează jurisprudența Curții Constituționale referitoare la natura legală a indemnizației de concediu pentru creșterea copilului, precum și la posibilitatea diminuării cuantumului diverselor prestații sociale ale statului. Prin urmare, se apreciază că impunerea contribuției de asigurări sociale de sănătate cu privire la astfel de venituri nu încalcă prevederile Constituției.

92. Cu privire la introducerea contribuției de asigurări sociale de sănătate asupra veniturilor din pensii care depășesc 3.000 de lei, se arată că stabilirea impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat intră în competența exclusivă a legiuitorului, acesta având dreptul exclusiv de a stabili cuantumul impozitelor și taxelor și de a opta pentru acordarea unor exceptări sau scutiri de la aceste obligații în favoarea anumitor categorii de contribuabili și în anumite perioade de timp, în funcție de situațiile conjuncturale, dar și în raport cu situația economico-financiară a țării în perioadele respective. Plata contribuției de asigurări sociale de sănătate este impusă printr-o lege, pe o perioadă limitată de timp, respectiv până la data de 31 decembrie 2027, astfel încât revine Curții Constituționale să aprecieze în ce măsură soluțiile criticate respectă exigențele impuse de textele constituționale invocate.

93. În ceea ce privește critica referitoare la discriminarea arbitrară între angajații cărora le încetează activitatea în anul 2026 și care nu beneficiază de compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat, pe de o parte, și angajații ale căror raporturi le-au încetat în anul 2025 sau în alte perioade anterioare anului 2025, dar au beneficiat de compensarea în

bani a concediului de odihnă neefectuat la data încetării contractului de muncă, pe de altă parte, se apreciază că este neîntemeiată, revenind Curții Constituționale să se pronunțe cu privire la constituționalitatea măsurii de la art. XVIII alin. (9) din legea criticată, prin raportare la jurisprudența sa privind principiul egalității.

94. Cu privire la criticile referitoare la reducerea veniturilor (art. XIV și art. XV pct. 1-4) prin limitarea stimulentei și a majorărilor salariale pentru angajații implicați în gestionarea proiectelor europene și alte categorii din sectorul public, se citează jurisprudența Curții Constituționale referitoare la natura juridică a sporurilor, premiilor și altor stimulente și la marja de apreciere a legiuitorului în acest domeniu. Aceleași considerente de principiu sunt menționate și cu privire la plafonarea compensațiilor pentru chirie a militarilor, polițiștilor și personalului din penitenciare.

95. Cu privire la majorarea normei didactice de predare cu 2 ore, se arată că o asemenea măsură nu presupune o muncă forțată, iar în ceea ce privește criticile de neconstituționalitate referitoare la eşalonarea plății drepturilor salariale stabilite prin hotărâri judecătorești, este invocată jurisprudența constantă în materie a Curții Constituționale.

96. Referitor la critica de neconstituționalitate care vizează restricționarea transferurilor funcționarilor publici de la art. XXII din legea criticată se invocă jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul egalității, la raportul de serviciu al funcționarilor publici și la libertatea alegerii profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă și se apreciază că opțiunea legiuitorului de a condiționa în perioada 1 ianuarie-31 decembrie 2026 exercitarea temporară a unei funcții de conducere sau de înalt funcționar public fără obligativitatea organizării unor concursuri, cu notificarea prealabilă a Agenției Naționale a Funcționarilor Publici cu 5 zile înainte de dispunerea măsurii, precum și instituirea unei alte proceduri de transfer și de mutare temporară nu pot fi considerate ca fiind neconstituționale, având în vedere că este o măsură temporară care nu limitează absolut mobilitatea funcționarilor publici, ci modifică pe o perioadă clar determinată procedura de mobilitate a funcționarilor publici. Astfel, art. XXII nu contravine art. 41 din Constituție, iar cei care doresc să fie transferați sau mutați urmează să apeleze la procedurile derogatorii de la art. XXII alin. (9) și (10) din legea criticată, astfel că persoanele vizate sunt datoare să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta, iar actele emise în aplicarea arbitrară a legii pot fi contestate în justiție de cel interesat.

97. **Președintele Senatului** nu a transmis Curții Constituționale punctul său de vedere.

98. La dosarul cauzei, Asociația Atitudine Civică Iancu Mariana din Giurgiu a depus, în calitate de *amicus curiae*, un înscris prin care, în esență, solicită admiterea obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere al președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

99. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum a fost formulat, îl constituie Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare. Examinând criticile de neconstituționalitate, se constată că obiectul sesizării îl constituie legea în ansamblul său, precum și punctual art. II pct. 7 [cu referire la art. 100 alin. (1), (4) și (5) din Legea nr. 227/2015] și pct. 12-19 [cu referire la art. 153 alin. (1) lit. f³)-f⁴), f⁷)-f⁹), art. 154 alin. (1) lit. c),

d), f), h), h¹), h²), j)-l) și o) din Legea nr. 227/2015], art. VIII pct. 3 și 7 [cu referire la art. 224 alin. (1) lit. c), d), i), k), m) și p) și alin. (14) și (15) din Legea nr. 95/2006], art. IX pct. 1 [cu referire la art. 17 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005], art. XIV, art. XV pct. 1-4 [cu referire la art. 16 alin. (1), (12) și (2) și art. 17 alin. (1)-(2¹) din Legea-cadru nr. 153/2017], art. XVIII alin. (9), art. XX, art. XXII, art. XXIII alin. (1)-(4) și (7) și art. LVIII din lege, care au următorul cuprins:

— **Art. II pct. 7 [cu referire la art. 100 alin. (1), (4) și (5) din Legea nr. 227/2015] și pct. 12-19 [cu referire la art. 153 alin. (1) lit. f³)-f⁴), f⁷)-f⁹), art. 154 alin. (1) lit. c), d), f), h), h¹), h²), j)-l) și o) din Legea nr. 227/2015]: „Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:**

(...)

7. Articolul 100 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 100. — **Stabilirea venitului impozabil lunar din pensii**

(1) Venitul impozabil lunar din pensii se stabilește prin deducerea din venitul din pensie a sumei neimpozabile lunare de 3.000 lei și, după caz, a contribuției de asigurări sociale de sănătate datorată potrivit prevederilor titlului V — Contribuții sociale obligatorii.

(...)

(4) Pentru sumele primite ca plată unică de către participanții la fondurile de pensii facultative și/sau fondurile de pensii ocupaționale și moștenitorii acestora, în conformitate cu prevederile Legii nr. 204/2006, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 1/2020, cu modificările și completările ulterioare, venitul impozabil este constituit din sumele care depășesc contribuțiile nete ale participanților, la care fiecare fond de pensii acordă un singur plafon de venit neimpozabil stabilit conform prevederilor alin. (1) și, după caz, deduce contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată potrivit prevederilor titlului V — Contribuții sociale obligatorii, în limita venitului impozabil.

(5) Pentru sumele primite ca plăți eșalonate în rate de către participanții la fondurile de pensii facultative și/sau ocupaționale, precum și moștenitorii acestora, în conformitate cu prevederile Legii nr. 204/2006, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 1/2020, cu modificările și completările ulterioare, venitul impozabil este constituit din sumele care depășesc contribuțiile nete ale participanților, la care se aplică plafonul de venit neimpozabil stabilit conform prevederilor alin. (1) și, după caz, se deduce contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată potrivit prevederilor titlului V — Contribuții sociale obligatorii, în limita venitului impozabil, pentru fiecare rată lunară de la fiecare fond de pensii.»

(...)

12. La articolul 153 alineatul (1), literele f³) și f⁴) se modifică și vor avea următorul cuprins:

«f³) entitățile care plătesc venituri din pensii, altele decât cele prevăzute la lit. f⁷);

f⁴) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin agențiile pentru ocuparea forței de muncă județene și a municipiului București, pentru persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj sau, după caz, de alte drepturi de protecție socială ori de indemnizații de asigurări sociale de sănătate, potrivit legii;».

13. La articolul 153 alineatul (1), după litera f⁶) se introduce trei noi litere, lit. f⁷)-lit. f⁹), cu următorul cuprins:

«f⁷) Casa Națională de Pensii Publice, prin casele teritoriale de pensii, precum și casele sectoriale de pensii, pentru persoanele care realizează venituri din pensii prevăzute la art. 155 alin. (1) lit. a²);

f⁸) Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, prin agențiile pentru plăți și inspecție socială județene și a municipiului București, pentru:

(i) beneficiarii de indemnizații acordate potrivit Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

(ii) beneficiarii de indemnizații acordate potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 132/2011, cu modificările și completările ulterioare;

(iii) beneficiarii ajutorului de incluziune și ai ajutorului pentru familia cu copii acordate potrivit Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, cu modificările și completările ulterioare;

f⁹) Plătitorii drepturilor bănești stabilite prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 51/1993 privind acordarea unor drepturi magistraților care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945-1989, cu modificările ulterioare, prin Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961, cu modificările și completările ulterioare, precum și persoanele prevăzute în Legea recunoașterii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului — Lupeni — august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.»

14. La articolul 154 alineatul (1), literele c) și d) se abrogă.

15. La articolul 154 alineatul (1), litera f) se modifică și va avea următorul cuprins:

«f) bolnavii cu afecțiuni oncologice beneficiari de programele naționale de sănătate, până la vindecarea respectivei afecțiuni, în condițiile prevăzute de Legea nr. 293/2022 pentru prevenirea și combaterea cancerului, cu modificările și completările ulterioare;».

16. La articolul 154 alineatul (1), litera h) se abrogă.

17. La articolul 154 alineatul (1), litera h¹) se modifică și va avea următorul cuprins:

«h¹) persoanele fizice care realizează venituri din salarii și asimilate salariilor și/sau venituri din pensii, pentru veniturile din drepturi de proprietate intelectuală;».

18. La articolul 154 alineatul (1), după litera h¹) se introduce o nouă literă, lit. h²), cu următorul cuprins:

«h²) persoanele fizice care au calitatea de pensionari, pentru veniturile din pensii de până la suma de 3.000 lei lunar inclusiv, pentru care nu se datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate;».

19. La articolul 154 alineatul (1), literele j)-l) și o) se abrogă.”

— **Art. VIII pct. 3** [cu referire la art. 224 alin. (1) lit. c), d), i), k), m) și p) din Legea nr. 95/2006] și pct. 7 [cu referire la art. 224 alin. (14) și (15) din Legea nr. 95/2006]: „Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 652 din 28 august 2015, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

(...)

3. La articolul 224 alineatul (1), literele c), d), i), k), m) și p) se abrogă.

(...)

7. La articolul 224, după alineatul (13) se introduc două noi alineate, alin. (14) și (15), cu următorul cuprins:

«(14) Sunt asigurate persoanele aflate în una dintre următoarele situații, pe durata acesteia, prin reținere la sursă, în condițiile Legii nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare:

a) persoanele fizice aflate în concediu de acomodare, potrivit Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în concediu pentru creșterea copilului potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 132/2011, cu modificările și completările ulterioare;

b) persoanele ale căror drepturi sunt stabilite prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, prin Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961, cu modificările și completările ulterioare, precum și persoanele prevăzute în Legea recunoașterii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului — Lupeni — august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, pentru drepturile bănești acordate de aceste legi;

c) persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj sau, după caz, de alte drepturi de protecție socială care se acordă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, potrivit legii;

d) persoanele fizice care beneficiază de venit minim de incluziune potrivit Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, cu modificările și completările ulterioare.

(15) Persoanele fizice prevăzute la alin. (14) dobândesc calitatea de asigurat în condițiile Legii nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare.»

— **Art. IX pct. 1** [cu referire la art. 17 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005]: „Articolul 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.074 din 29 noiembrie 2005, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 399/2006, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 17. — (1) Cuantumul brut lunar al indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau

de accidente în afara muncii se determină raportat la fiecare episod de boală, după cum urmează:

a) prin aplicarea procentului de 55% asupra bazei de calcul stabilite conform art. 10 pentru certificatele de concediu medical eliberate pentru o perioadă de până la 7 zile de incapacitate temporară de muncă;

b) prin aplicarea procentului de 65% asupra bazei de calcul stabilite conform art. 10 pentru certificatele de concediu medical eliberate pentru o perioadă cuprinsă între 8 și 14 zile de incapacitate temporară de muncă;

c) prin aplicarea procentului de 75% asupra bazei de calcul stabilite conform art. 10 pentru certificatele de concediu medical eliberate pentru o perioadă de peste 15 zile de incapacitate temporară de muncă.»

— **Art. XIV:** „(1) Începând cu luna august 2025, stimulentele reglementate la art. 11 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 133/2021 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2021-2027 alocate României din Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european Plus, Fondul pentru o tranziție justă, aprobată cu modificări prin Legea nr. 231/2023, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 119/2024 privind instituirea de măsuri pentru elaborarea Planului național social pentru climă necesar României pentru accesarea de fonduri externe nerambursabile în cadrul Fondului social pentru climă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și cele stabilite prin Planul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 și în Programul Național Strategic 2023-2027 și în Programul pentru Pescuit și Acvacultură 2021-2027, se acordă în limita a 30% din salariul de bază, pe bază de criterii cuantificabile, aprobate prin hotărâre a Guvernului, inițiată de ministerul de resort, care să permită evaluarea activității desfășurate, prin raportare la criteriile specifice de performanță.

(2) Pentru anul 2025, la evaluarea activității se au în vedere performanțele aferente activității desfășurate în anul 2024.”

— **Art. XV pct. 1-4** [cu referire la art. 16 alin. (1), (12) și (2) și art. 17 alin. (1)-(21) din Legea-cadru nr. 153/2017]: „Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 16, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art. 16. — (1) Personalul din instituțiile și/sau autoritățile publice nominalizat în echipele de proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile și/sau fonduri externe rambursabile, precum și personalul implicat în implementarea Mecanismului de redresare și reziliență prevăzut la art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de redresare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, aprobată prin Legea nr. 230/2021, cu modificările și completările ulterioare, beneficiază de majorarea salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare cu până la 40%, indiferent de numărul de proiecte în care este implicat. Această majorare se aplică proporțional cu timpul efectiv alocat activităților pentru fiecare proiect.»

2. La articolul 16, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alin. (12), cu următorul cuprins:

«(12) Pentru proiectele al căror termen de realizare este depășit, de la momentul depășirii nu se acordă majorarea salarială prevăzută la alin. (1).»

3. La articolul 16, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

«(2) Indemnizațiile lunare ale președinților și vicepreședinților consiliilor județene și primarilor și viceprimarilor unităților administrativ-teritoriale care implementează proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile și/sau fonduri externe rambursabile, precum și prin Mecanismul de redresare și reziliență se majorează cu până la 40%, în limita bugetului aprobat cu această destinație.»

4. La articolul 17, alineatele (1)-(2¹) se modifică și vor avea următorul cuprins:

«Art. 17. — (1) Personalul prevăzut la art. 1 din Legea nr. 490/2004 privind stimularea financiară a personalului care gestionează fonduri comunitare, cu modificările și completările ulterioare, precum și personalul din structurile cu rol de organisme intermediare pentru programele operaționale, pe durata desfășurării activității în acest domeniu, beneficiază de majorarea salariului de bază, soldei de funcție/salariului de funcție, indemnizației de încadrare cu până la 40%.

(2) Personalul din cadrul Direcției pentru coordonarea agențiilor de plăți, prevăzut la art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2014 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, prin reorganizarea Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, aprobată prin Legea nr. 43/2015, cu modificările și completările ulterioare, personalul prevăzut la art. 16 alin. (1) din aceeași ordonanță de urgență, precum și personalul prevăzut la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 1/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, cu modificările și completările ulterioare, pe durata desfășurării activității în acest domeniu, beneficiază de majorarea salariului de bază, soldei de funcție/salariului de funcție, indemnizației de încadrare cu până la 40%, în limita alocării bugetare.

(2¹) Personalul prevăzut la art. 4 alin. (1) și art. 5 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 155/2020, aprobată prin Legea nr. 230/2021, cu modificările și completările ulterioare, beneficiază de majorarea salariului de bază, soldei de funcție/salariului de funcție, indemnizației de încadrare cu până la 40%.»

— **Art. XVIII alin. (9):** „(9) În anul 2026, pentru personalul din instituțiile și autoritățile publice, astfel cum sunt definite la art. 2 alin. (1) pct. 30 din Legea nr. 500/2002, privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 2 alin. (1) pct. 39 din Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare, indiferent de sistemul de finanțare și de subordonare, inclusiv activitățile finanțate integral din venituri proprii, înființate pe lângă instituțiile publice, nu beneficiază la încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu de compensarea în bani a concediilor neefectuate aferente anului 2026.”

— **Art. XX:** „(1) În anul 2026, pentru personalul militar, polițiștii și polițiștii de penitenciare, indemnizațiile, compensațiile, primele, ajutoarele, plățile compensatorii, despăgubirile, compensațiile lunare pentru chirie și alte drepturi acordate potrivit actelor normative în vigoare, care nu fac parte din solda lunară brută/salariul lunar brut, se mențin la nivelul lunii decembrie 2025.

(2) În anul 2026, cuantumul compensației bănești, respectiv al alocației valorice pentru drepturile de hrană, valoarea financiară anuală a normelor de echipare și valoarea financiară a drepturilor de echipament se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2025.”

— **Art. XXII:** „(1) În perioada 1 ianuarie-31 decembrie 2026 se suspendă ocuparea prin concurs sau examen a posturilor vacante din autoritățile și instituțiile publice, astfel cum sunt definite la art. 2 alin. (1) pct. 30 din Legea nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 2 alin. (1) pct. 39 din Legea nr. 273/2006, cu modificările și completările ulterioare, indiferent de sistemul de finanțare și de subordonare, inclusiv activitățile finanțate integral din venituri proprii.

(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică posturilor unice vacante precum și posturilor a căror ocupare condiționează îndeplinirea unor indicatori de rezultat sau de proiect stabiliți în baza unor contracte de finanțare din fonduri europene nerambursabile și din Mecanismul de redresare și reziliență.

(3) Prin post unic, în sensul alin. (2), se înțelege:

a) acel post ale cărui atribuții, prin conținutul și natura lor, sau responsabilități stabilite nu se regăsesc într-o altă structură organizatorică;

b) un post dintre cele aflate în structura în care există numai posturi vacante.

(4) Prin excepție de la prevederile alin. (1), ordonatorii principali de credite, în cazuri temeinic justificate, pot aproba ocuparea unui procent de maximum 15% din totalul posturilor ce se vor vacanta după data de 1 ianuarie 2026, numai în condițiile încadrării în cheltuielile de personal aprobate prin buget, la nivel de ordonator principal de credite, pe fiecare sursă de finanțare în parte.

(5) Încadrarea în procentul de 15% prevăzut la alin. (4) nu se aplică în situația în care ocuparea posturilor vacante nu duce la majorarea numărului total de posturi ocupate, cu încadrarea în cheltuielile de personal aprobate prin buget, la nivelul ordonatorului principal de credite, în cazul ocupării posturilor vacante corespunzătoare:

a) categoriei înalților funcționari publici;

b) funcțiilor publice de conducere, funcțiilor publice de conducere cu statut special și posturilor militare de conducere.

(6) Ocuparea prin concurs sau examen a posturilor prevăzute la alin. (2) și (4) se aprobă de ordonatorul de credite, în baza solicitării fundamentate în ceea ce privește necesitatea și oportunitatea ocupării și în baza avizului structurii de specialitate a ordonatorului de credite care certifică posibilitatea ocupării posturilor cu încadrarea în bugetul aprobat la momentul inițierii demersurilor pentru ocuparea acestora.

(7) Prin derogare de la prevederile art. 510 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, pe perioada aplicării măsurii prevăzute la alin. (1), funcțiile publice de conducere pot fi exercitate cu caracter temporar, fără obligativitatea organizării unor concursuri, cu notificarea prealabilă a Agenției Naționale a Funcționarilor Publici cu 5 zile înainte de dispunerea măsurii.

(8) Prin derogare de la prevederile art. 506 alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, pe perioada aplicării măsurii prevăzute la alin. (1), transferul la cerere se face la solicitarea funcționarului public, cu aprobarea conducătorului autorității sau instituției publice în care urmează să își desfășoare activitatea funcționarul public, precum și a conducătorului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea funcționarul public.

(9) Prin derogare de la prevederile art. 507 alin. (9) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, mutarea temporară a unui funcționar public de execuție se poate dispune de conducătorul autorității sau instituției publice, motivat, cu repartizarea postului

corespunzător funcției deținute de funcționarul public, pe perioada aplicării măsurii prevăzute la alin. (1), în măsura în care nu este afectată organigrama autorității sau instituției publice.

(10) Prin excepție de la prevederile alin. (1), autoritățile publice organizează concursuri sau examene pentru ocuparea posturilor vacante aferente creșelor realizate în cadrul Programului guvernamental construire creșe «Sfânta Ana» finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență al României, componenta 15 — Educație, investiția 1, respectiv în cadrul Programului național de construcții de interes public sau social.

(11) La atingerea unui stadiu de execuție fizic de 75% al obiectivului de investiție, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației înștiințează Ministerul Educației și Cercetării, în vederea inițierii demersurilor necesare operaționalizării creșei.

(12) Guvernul aprobă, prin memorandum, la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, cu avizul Ministerului Finanțelor, scoaterea la concurs a posturilor vacante aferente creșelor, conform alin. (10) și (11), cu încadrarea în cheltuielile de personal aprobate prin buget.”

— **Art. XXIII alin. (1)-(5) și (7):** „(1) Plata sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești definitive având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea personalului din instituțiile și autoritățile publice, devenite executorii în perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026, se va realiza astfel:

a) în primul an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie se plătește 5% din valoarea titlului executoriu;

b) în al doilea an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie se plătește 10% din valoarea titlului executoriu;

c) în al treilea an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie se plătește 25% din valoarea titlului executoriu;

d) în al patrulea an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie se plătește 25% din valoarea titlului executoriu;

e) în al cincilea an de la data la care hotărârea judecătorească devine executorie se plătește 35% din valoarea titlului executoriu.

(2) Procedura de plată eșalonată prevăzută la alin. (1) se aplică și în ceea ce privește plata sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești devenite executorii în perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026, având ca obiect acordarea unor drepturi reprezentând diurnă, cazare, hrană sau facilitarea legăturii cu familia, prevăzute de legislația privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român.

(3) Procedura de plată eșalonată prevăzută la alin. (1) se aplică și în ceea ce privește plata sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești devenite executorii în perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026, având ca obiect acordarea de daune-interese moratorii sub forma dobânzii legale pentru plata eșalonată a sumelor prevăzute în titluri executorii având ca obiect acordarea unor drepturi salariale personalului din instituțiile și autoritățile publice.

(4) În cursul termenului prevăzut la alin. (1), orice procedură de executare silită se suspendă de drept.

(5) La sumele eșalonate conform alin. (1) se acordă dobânda legală remuneratorie, calculată de la data la care hotărârea judecătorească a rămas executorie.

(...)

(7) Nerespectarea prevederilor alin. (1)-(6) de către ordonatorul principal de credite și conducătorul compartimentului financiar-contabil constituie abatere disciplinară și se sancționează conform legii.”

— **Art. LVIII:** „Prin derogare de la prevederile art. 207 alin. (4) lit. c)-h) din Legea nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, începând cu anul școlar 2025-2026, până la începutul anului școlar 2029-2030, norma didactică de predare-învățare-evaluare, de instruire practică și de evaluare curentă a antepreșcolarilor/preșcolarilor și a elevilor în clasă, în care pot fi incluse și activități de pregătire pentru evaluări/examene naționale și/sau pentru obținerea performanței educaționale, precum și cele de învățare remedială, reprezintă numărul de ore corespunzător activităților prevăzute la alin. (1) lit. a) și se stabilește după cum urmează:

a) un post de învățător/învățătoare ori de profesor pentru învățământul primar pentru fiecare clasă din învățământul primar sau pentru clase simultane din cadrul acestuia, unde nu se pot constitui clase separate. În atribuțiile postului se includ obligatoriu 2 ore/săptămână de pregătire remedială;

b) 20 de ore pe săptămână pentru profesorii din învățământul gimnazial, liceal și postliceal, pentru profesorii din unitățile și clasele cu program integrat și suplimentar de artă și sportiv, precum și din unitățile de educație extrașcolară, care au dobândit cel puțin licențierea în cariera didactică;

c) 18 ore pe săptămână pentru profesorii din învățământul preuniversitar care au dobândit gradul didactic I sau titlul de profesor emerit și care desfășoară activitate de mentorat;

d) 26 de ore pe săptămână pentru profesorii de instruire practică și maiștrii-instructori, pentru cei care au dobândit cel puțin licențierea în cariera didactică;

e) 22 de ore pe săptămână pentru profesorii de instruire practică și maiștrii-instructori, pentru cei care au dobândit cel puțin gradul didactic I și care desfășoară activitate de mentorat;

f) pentru personalul didactic de predare din învățământul special, norma didactică se stabilește astfel: învățători, profesori la predare, profesori care efectuează terapiile specifice — 18 ore pe săptămână; învățător-educator, institutor-educator, profesor-educator, profesor preparator (nevăzător), maistru-instructor și profesor pentru instruire practică — 22 de ore pe săptămână.”

100. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 1 alin. (3), (4) și (5) privind statul social și idealurile Revoluției din 1989, principiul separației puterilor în stat, precum și principiul securității juridice și al previzibilității legii, art. 4 alin. (2) privind criteriile de nediscriminare, art. 15 alin. (1) privind universalitatea, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 18 alin. (1) privind protecția cetățenilor străini și apatrizi, art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, art. 41 privind munca și protecția socială a muncii, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 47 privind nivelul de trai, art. 48 alin. (1) privind familia, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 56 privind așezarea justă a sarcinilor fiscale, art. 80 privind rolul Președintelui României, art. 91 privind atribuțiile Președintelui României în domeniul politicii externe, art. 114 privind angajarea răspunderii Guvernului și ale art. 148 privind actele cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene. Sunt invocate și prevederile art. 24 alin. (2) privind drepturile copilului din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și art. 3 alin. 1 privind obligația statelor de a proteja interesele copilului din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

101. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate a obiecției de neconstituționalitate, prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și de art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, atât sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și al obiectului controlului de constituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, iar cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează a fi cercetate în ordine, constatarea neîndeplinirii uneia având efecte dirimante și făcând inutilă analiza celorlalte condiții (a se vedea, în acest sens, deciziile nr. 66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 213 din 9 martie 2018, paragraful 38, și nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018, paragraful 27).

102. Curtea urmează să constate că obiecția de neconstituționalitate îndeplinește condiția de admisibilitate prevăzută de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de un număr de 105 deputați.

103. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

104. Legea criticată a fost adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și Senatului, în ședință comună. În cadrul acestei proceduri a fost depusă o moțiune de cenzură, care a fost dezbătută în data de 14 iulie 2025, fiind înregistrate 134 voturi pentru, 4 împotriva acesteia, astfel că nu a întrunit majoritatea de voturi necesară pentru adoptare. Potrivit art. 114 alin. (3) din Constituție, dacă Guvernul nu a fost demis, proiectul de lege prezentat se consideră adoptat. În aceste condiții, legea astfel adoptată a fost depusă, în aceeași zi, la secretarul general al Camerei Deputaților și la secretarul general al Senatului, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, iar la 16 iulie 2025 a fost comunicată Președintelui României în vederea promulgării. Curtea Constituțională a fost sesizată în data de 15 iulie 2025 cu prezenta obiecție de neconstituționalitate. Prin urmare, obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în interiorul termenului de protecție stabilit de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, astfel că aceasta este admisibilă.

105. Sub aspectul obiectului sesizării, Curtea urmează să constate că aceasta vizează o lege care nu a fost încă promulgată, astfel că poate forma obiectul controlului de constituționalitate prevăzut de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție.

106. În consecință, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate**(2.1.) Analiza criticilor de neconstituționalitate extrinsecă****(2.1.1.) Critica raportată la art. 91 coroborat cu art. 80 din Constituție**

107. Autorii obiecției de neconstituționalitate precizează că deficitul bugetar excesiv este o problemă care ține de politica economică a Uniunii Europene, fiind reglementată de art. 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), și că măsurile de corecție a deficitului excesiv intră în sfera politicii externe a României, fiind parte a angajamentelor asumate de statul român în relația sa cu Uniunea Europeană. Prin urmare, astfel de măsuri nu pot fi decise de Guvern, prin procedura angajării răspunderii sale, fiind necesare implicarea și acordul Președintelui, care este autoritatea competentă pentru angajarea statului în plan extern.

108. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că, potrivit art. 61 alin. (1) teza a doua din Constituție, Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării. Constituția prevede, totodată, două instrumente la dispoziția Guvernului, care îi permit să intre în sfera de reglementare primară a relațiilor sociale — fie prin angajarea răspunderii sale în fața Parlamentului, în condițiile art. 114, fie prin emiterea de ordonanțe, respectiv ordonanțe de urgență, în condițiile art. 115. Câtă vreme utilizarea acestor instrumente se realizează în conformitate cu cadrul constituțional de referință, este respectat rolul Parlamentului, configurat de art. 61 din Constituție (Decizia nr. 29 din 29 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 128 din 19 februarie 2020, paragraful 28).

109. Curtea a reținut că angajarea răspunderii Guvernului și delegarea legislativă nu aduc atingere „monopolului legislativ al Parlamentului”, atât timp cât aceste modalități sunt utilizate în condițiile prevăzute de Constituție. De altfel, adoptarea unui proiect de lege pe calea angajării răspunderii Guvernului este o procedură legislativă parlamentară. Adoptarea proiectului de lege elaborat de Guvern pe calea acestei proceduri respectă regulile specifice procedurii ordinare de adoptare a legii, cu unele excepții (suprimarea dezbaterilor în comisii și în plen), ceea ce nu duce la caracterizarea ca exclusiv guvernamentală a mecanismului de promovare a proiectului de lege (Decizia nr. 298 din 29 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 28 aprilie 2006).

110. Curtea a reținut că Guvernul își poate angaja răspunderea politică pentru un proiect de lege, ce se consideră adoptat dacă Guvernul nu a fost demis. Angajarea răspunderii este o procedură mixtă, de control parlamentar, întrucât permite inițierea unei moțiuni de cenzură, și de legiferare, deoarece proiectul de lege în legătură cu care Guvernul își angajează răspunderea se consideră adoptat, dacă o asemenea moțiune nu a fost depusă sau, fiind inițiată, a fost respinsă. Prevederea constituțională nu distinge cu privire la natura proiectului de lege respectiv. Rezultă că el poate fi de natura legilor organice sau a legilor ordinare, cu excluderea legii constituționale de revizuire a Constituției. S-a mai arătat că art. 114 din Constituție instituie o procedură specifică de adoptare a legii, diferită de aceea reglementată de secțiunea a 3-a „Legiferarea” din capitolul I al titlului III din Constituție, justificată prin aceea că „riscul căderii Guvernului compensează transformarea proiectului în lege, eludând procedura legislativă parlamentară” (Decizia nr. 34 din 17 februarie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 88 din 25 februarie 1998).

111. Curtea a statuat că angajarea răspunderii Guvernului este o procedură parlamentară simplificată de adoptare a unei legi (Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005).

112. Curtea a statuat că angajarea răspunderii Guvernului este o procedură complexă ce implică raporturi de natură mixtă, deoarece, pe de o parte, prin conținutul său este un act ce emană de la executiv și, pe de altă parte, prin efectul său, fie produce un act de legiferare, fie se ajunge la demiterea Guvernului. Așa fiind, angajarea răspunderii asupra unui proiect de lege reprezintă o modalitate legislativă indirectă de adoptare a unei legi, care, neurmând procedura parlamentară obișnuită, este practic adoptată tacit în absența dezbaterilor, Guvernul ținând cont sau nu de amendamentele făcute.

113. Curtea a statuat că decizia Guvernului de a-și angaja răspunderea nu poate fi cenzurată de Parlament sub aspectul oportunității sale, însă, la nivelul Parlamentului, în condițiile procedurale stabilite prin Constituție și Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, se poate depune și vota o moțiune de cenzură care are drept efect demiterea Guvernului. Moțiunea de cenzură se constituie într-un instrument de natură constituțională pus la îndemâna Parlamentului în vederea realizării controlului parlamentar asupra activității Guvernului (Decizia nr. 1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 818 din 7 decembrie 2010).

114. Totodată, Curtea a subliniat că dispozițiile art. 114 din Constituție nu stabilesc, în mod expres, nicio condiție referitoare la natura proiectului de lege, structura acestuia, limitarea efectelor proiectului la un singur domeniu de reglementare, interdicția armonizării legilor în vigoare pentru îndeplinirea scopului unic al proiectului de lege, numărul proiectelor de lege cu privire la care Guvernul își poate angaja răspunderea în aceeași zi sau într-un alt interval de timp dat ori cu privire la momentul în care Guvernul decide să își angajeze răspunderea. Aceasta nu înseamnă însă că Guvernul își poate angaja răspunderea oricând și în orice condiții, sens în care Curtea a reținut că acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricând și în orice condiții, ar echivala cu transformarea acestei autorități în autoritate publică legiuitoare, concurentă cu Parlamentul în ceea ce privește atribuția de legiferare. O interpretare dată dispozițiilor art. 114 din Legea fundamentală în sensul unei puteri discreționare acordate Guvernului este în totală contradicție cu cele statuate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa și, prin urmare, în contradicție cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, care consacră obligativitatea *erga omnes* a deciziilor Curții Constituționale, încălcând în mod flagrant dispozițiile art. 1 alin. (4) și ale art. 61 alin. (1) din Constituție (Decizia nr. 29 din 29 februarie 2020, paragraful 28, sau Decizia nr. 523 din 18 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 974 din 26 octombrie 2023, paragraful 167).

115. Curtea a mai reținut, în jurisprudența sa, că Președintele României nu își poate asuma public inițiativa luării unor măsuri economico-sociale, înainte ca acestea să fie adoptate de către Guvern, prin angajarea răspunderii (a se vedea Avizul consultativ nr. 1 din 6 iulie 2012, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 456 din 6 iulie 2012, pct. 3.2. final).

116. Având în vedere jurisprudența sa, Curtea constată că Președintele României nu își poate asuma inițiativa luării unor măsuri legislative, ceea ce înseamnă că Președintele nu niciun rol în luarea deciziei de angajare a răspunderii Guvernului. În virtutea principiului loialității constituționale, stabilit de art. 1 alin. (5) din Constituție, prim-ministrul îl poate consulta, însă decizia finală de a apela la procedura angajării răspunderii Guvernului aparține în exclusivitate prim-ministrului.

117. Art. 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) reglementează obligația de supraveghere a evoluției situației bugetare și a nivelului datoriei publice de către instituțiile Uniunii Europene, precum și procedura de evitare și corectare a deficitului public excesiv de către aceleași instituții. Or, angajarea răspunderii Guvernului este un mecanism intern indirect de legiferare, care permite remedierea legislativă a unor dezechilibre bugetare la nivel național, venind, astfel, în preîntâmpinarea art. 126 din TFUE. Măsurile legislative promovate prin legea analizată reprezintă aspecte care țin de politica fiscal-bugetară a statului, și nu de politica sa externă.

118. Parlamentul poate să stabilească politica fiscală pe care o consideră necesară, beneficiind de o marjă de apreciere în acest domeniu, respectiv pentru a se pronunța atât asupra existenței unei probleme de interes public care necesită un act normativ, cât și asupra alegerii modalităților de aplicare a acestuia, care să facă „posibilă menținerea unui echilibru între interesele aflate în joc”, astfel cum prevede jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 4 septembrie 2012, pronunțată în Cauza *Dumitru Daniel Dumitru și alții împotriva României*, paragrafele 41 și 49) — (a se vedea Decizia nr. 251 din 27 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 720 din 4 august 2023, paragraful 21, Decizia nr. 523 din 18 octombrie 2023, precitată, paragraful 196).

119. Indiferent de declarațiile pe care Președintele României le-a dat în cursul campaniei sale electorale — când avea calitatea de candidat la funcția de Președinte — sau de consultările pe care le-a avut cu prim-ministrul în calitate de Președinte pe tema măsurilor fiscal-bugetare care trebuie adoptate în vederea reducerii deficitului public, *angajarea răspunderii Guvernului în privința măsurilor ce trebuie luate în considerarea finalității urmărite este un aspect de natură constituțională al raporturilor dintre Guvern și Parlament, realizându-se, astfel, atât controlul parlamentar, cât și actul de legiferare în sine*. Prin urmare, consultările avute între reprezentanții statului român anterior luării deciziei angajării răspunderii Guvernului au fost realizate în temeiul principiului loialității constituționale și reflectă faptul că decizia luată a fost asumată de prim-ministru potrivit exigențelor constituționale.

120. Curtea mai reține că autorii obiecției de neconstituționalitate formulează această critică de neconstituționalitate referitoare la implicarea Președintelui României în politica externă a statului prin preluarea unor argumente din Decizia Curții Constituționale nr. 683 din 27 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 479 din 12 iulie 2012, decizie care, având în vedere art. 91 coroborat cu art. 80 alin. (1) din Constituție, a stabilit că reprezentarea României la Consiliul European se realizează de către Președintele României. Or, în cauza de față, angajarea răspunderii Guvernului în fața Parlamentului asupra unui proiect de lege — având ca obiect reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare — nu pune în discuție o problemă de reprezentare externă a României.

(2.1.2.) Critica raportată la art. 1 alin. (3)-(5) și art. 114 din Constituție

121. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că legea criticată modifică, printre alte acte normative, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, în privința căreia nu se limitează numai la reglementarea aspectelor fiscale, ci și la reglementarea unor sancțiuni și pedepse noi. Prin urmare, ținând seama de caracterul eterogen al actului normativ, se apreciază că acesta încalcă art. 1 alin. (3)-(5) și art. 114 din Constituție.

122. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că legiuitorul poate să reglementeze printr-o lege un grup complex de relații sociale, în vederea obținerii unui rezultat dezirabil la nivelul întregii societăți. Din acest punct de vedere, legea criticată reglementează, în mod primar, modifică și completează acte normative existente, pentru obținerea transparenței decizionale, în scopul prevenirii și combaterii corupției. Astfel de reglementări nu se abat de la regulile întocmirii unui proiect de lege, așa cum sunt stabilite prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, însă prin complexitatea lor nu au aceeași alcătuire ca un proiect de lege consacrat reglementării unei singure materii. Având în vedere scopul unic al noului reglementări cuprinse în legea criticată, modul în care aceasta este structurată nu este de natură să afecteze art. 114 alin. (1) din Constituție și nici art. 3 și 12 din Legea nr. 24/2000 (a se vedea Decizia nr. 147 din 16 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, precum și, în același sens, Decizia nr. 1.557 din 18 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 40 din 19 ianuarie 2009).

123. Curtea a statuat că nicio dispoziție a Legii fundamentale nu interzice ca printr-o lege să fie reglementate mai multe domenii ale relațiilor sociale. Astfel, Guvernul poate opta ca într-un proiect de lege pe care îl supune Parlamentului spre adoptare, fie pe calea procedurii obișnuite de legiferare, fie prin angajarea răspunderii în fața Parlamentului, să propună reglementarea mai multor domenii prin modificări, completări sau abrogări ale mai multor acte normative în vigoare. Prin proiectul de lege supus controlului, și anume Legea privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, s-a urmărit realizarea unui scop unic, acela de reglementare unitară a mai multor domenii care privesc monitorizarea României în cadrul procesului de aderare la Uniunea Europeană, ceea ce conferă unitate ansamblului de reglementări (Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005).

124. Având în vedere aceste repere jurisprudențiale, Curtea a recomandat, prin Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011, și Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014, pronunțate în cadrul competenței Curții Constituționale de a verifica inițiativele de revizuire a Constituției, completarea prevederilor art. 114 alin. (1) din Constituție, în sensul limitării obiectului asupra căruia Guvernul își poate angaja răspunderea la un program, o declarație de politică generală sau la un singur proiect de lege care să reglementeze unitar relații sociale care privesc un singur domeniu.

125. Ulterior, Curtea a statuat că, prin promovarea unui proiect de lege cuprinzând reglementări dintr-o multitudine de materii pe calea angajării răspunderii Guvernului, a fost încălcat art. 114 alin. (1) din Constituție. Acest text constituțional prevede în mod expres că o procedură de angajare a răspunderii Guvernului vizează un singur proiect de lege, iar rațiunea unei asemenea reglementări rezidă în faptul că în sine procedura de angajare a răspunderii Guvernului în fața Parlamentului este una care limitează rolul de legiferare al Parlamentului, astfel că aceasta trebuie și poate fi realizată doar în condiții restrictive. Or, în cauza de față, Guvernul nu a făcut altceva decât să convertească o serie de proiecte de lege care ar fi vizat cele peste 20 de acte normative modificate/completate/prorogate într-unul singur, tocmai în scopul de a se încadra, în mod formal, în prescripția normativă a art. 114 alin. (1) din Constituție. Un astfel de proiect de lege eludează însă atât litera, cât și scopul textului constituțional, astfel încât legea adoptată prin procedura angajării răspunderii Guvernului este neconstituțională (Decizia

nr. 61 din 12 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 5 iunie 2020, paragraful 77).

126. În cauza de față, Curtea reține că, într-adevăr, legea criticată modifică și completează Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2009, însă modificările operate cu privire la acest act normativ dimensionează direct sau indirect cuantumul veniturilor la bugetul de stat. Stabilirea regulilor de desfășurare a jocurilor de noroc, însoțite de regimul contravențional aferent, precum și impozitarea sau taxarea activităților realizate sunt aspecte ce țin de dimensionarea și realizarea veniturilor statului. Se poate observa că pentru atragerea unor sume la bugetul de stat sub formă de taxe, impozite sau alte contribuții este necesară mai întâi stabilirea unor reguli și modalități de organizare, funcționare și exploatare a unor activități, aspecte care sunt în conexitate cu creșterea resurselor financiare ale statului. Ca atare, *reglementările adoptate fac obiectul unui singur proiect de lege, au un obiect și scop unitar, respectiv măsuri fiscal-bugetare pentru a consolida sustenabilitatea financiară a României.*

(2.1.3.) Critica raportată la art. 1 alin. (4) și art. 114 din Constituție

127. Autorii obiecției de neconstituționalitate apreciază că legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea nu reclamă o urgență în adoptarea măsurilor din cuprinsul acesteia, nefiind necesar ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate. Deficitul excesiv exista încă din anul 2019, iar guvernele care s-au succedat până în prezent nu au luat măsuri eficace pentru redresarea financiar-bugetară. Utilizarea abuzivă a procedurii prevăzute de art. 114 transformă Guvernul într-o autoritate legiuitoare concurentă cu Parlamentul, subminând rolul constituțional al acestuia din urmă și alterând echilibrul constituțional al puterilor. Prin urmare, în condițiile în care urgența invocată este artificial creată de propria inacțiune a Guvernului pe o perioadă îndelungată, adoptarea legii prin angajarea răspunderii constituie o încălcare gravă a principiilor constituționale fundamentale și ale jurisprudenței constante a Curții Constituționale.

128. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că angajarea răspunderii Guvernului pe un proiect de lege trebuie să fie realizată ținându-se seama, printre altele, de existența unei urgențe în adoptarea măsurilor preconizate, de necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate și de aplicarea imediată a legii în cauză (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 20 ianuarie 2011).

129. Recurgerea la procedura angajării răspunderii Guvernului nu poate fi realizată oricum și în orice condiții, deoarece această modalitate de legiferare reprezintă, într-o ordine firească a mecanismelor statului de drept, o excepție. Decizia Guvernului de a-și angaja răspunderea nu poate fi animată exclusiv de elemente de oportunitate, ci de urgența reglementării domeniului vizat. Or, urgența reglementării se află în legătură directă cu evitarea/prevenirea unei situații iminente sau cel puțin actuale de pericol, fiind indisolubil legată de existența unei situații de fapt ce nu poate fi depășită prin apelarea la procedurile legislative obișnuite. Este adevărat că procedura angajării răspunderii Guvernului nu necesită existența unei situații extraordinare pe care să o rezolve, pentru că, în acest caz, se utilizează un alt instrument legislativ, și anume ordonanța de urgență, însă ea trebuie să se subsumeze unei situații care, fără a fi extraordinară, implică o rezolvare ce nu poate fi amânată. O asemenea abordare se impune pentru că angajarea răspunderii Guvernului presupune ocolirea dezbaterii parlamentare, cu alte cuvinte, limitarea rolului acestuia de unică autoritate legiuitoare a țării. De altfel,

legiuitorul constituant, reglementând procedura prevăzută de art. 114 din Constituție, a acceptat o asemenea limitare, fără însă a o echivala cu o procedură de legiferare obișnuită. Prin urmare, o asemenea procedură poate fi folosită în mod temperat și moderat și doar în condițiile unei nevoi stringente de reglementare, fără ca aceasta să presupună și o situație extraordinară (Decizia nr. 28 din 29 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 168 din 28 februarie 2020, paragraful 72).

130. În expunerea de motive a legii se arată că neadoptarea în regim de urgență a legii criticate poate avea consecințe negative în sensul că ar genera un impact suplimentar asupra deficitului bugetului general consolidat, ceea ce afectează sustenabilitatea finanțelor publice. Aspectele învederate în expunerea de motive întrunesc elementele necesare calificării lor ca fiind o situație urgentă care să impună adoptarea măsurilor conținute în legea criticată. Decizia Guvernului de a-și angaja răspunderea reprezintă o măsură luată *in extremis*, având în vedere deficitul bugetului general consolidat și necesitatea creșterii veniturilor acestuia. Reglementările adoptate reprezintă un răspuns energic și necesar la situația financiar-bugetară a statului. Rezultă, de asemenea, că se impunea adoptarea unor asemenea măsuri cu maximă celeritate în condițiile în care apelarea la procedura generală de legiferare ar fi însemnat o prelungire în timp a crizei financiar-bugetare a statului și adâncirea deficitului public.

131. Cu privire la necesitatea legiferării prin angajarea răspunderii Guvernului, se reține faptul că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, reglementarea contribuției de asigurări sociale de sănătate în privința pensiilor nu poate fi realizată prin ordonanță de urgență (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 650 din 15 decembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1262 din 28 decembrie 2022, paragraful 51).

132. Curtea reține că introducerea/reglementarea contribuției de asigurări sociale de sănătate nu se poate realiza printr-un act de delegare legislativă, ci numai prin lege, sens în care, ținând seama și de urgența măsurilor care se impun, Guvernul are deschisă calea utilizării angajării răspunderii sale, ca procedură rapidă de legiferare. Prin urmare, apelarea la această procedură, în condițiile date, apare ca fiind necesară.

133. Cu privire la critica referitoare la faptul că legea nu s-ar aplica imediat, Curtea constată că, în realitate, legea intră în vigoare la 3 zile de la publicarea sa în Monitorul Oficial al României, cu excepția anumitor prevederi pentru care, în corpul legii, au fost indicate date ulterioare de intrare în vigoare, în considerarea unor aspecte raționale necesar a fi avute în vedere pentru buna aplicare a legii. Astfel, chiar dacă prevederile art. XV pct. 5, art. XLIV și XLV intră în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2026, iar ale art. LXIII alin. (6) la 180 de zile de la intrarea în vigoare a legii, se poate observa că acestea privesc fie aspecte care implică o abordare anuală sau de opțiune socială (condițiile acordării voucherelor de vacanță, respectiv a normei de hrană), fie o chestiune de adaptare a conduitei operatorilor economici la prescripțiile legii (necesitatea efectuării unor investiții cu privire la infrastructura aferentă jocurilor de noroc — a se vedea și Decizia nr. 845 din 19 noiembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 13 mai 2020, paragraful 97).

(2.2.) Critici de neconstituționalitate intrinsecă

(2.2.1.) Critici privind legea în ansamblul său

134. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că modificările fiscale majore ar fi trebuit să fie precedate de o consultare publică amplă care să permită cetățenilor, organizațiilor societății civile și experților să își exprime punctul

de vedere și să propună alternative. Legea criticată nu oferă o motivare clară și detaliată pentru modificările fiscale majore pe care le introduce și nu demonstrează că au fost evaluate alternative mai puțin restrictive pentru atingerea obiectivelor fiscale urmărite. Absența unei perioade de tranziție sau a unor măsuri compensatorii pentru categoriile vulnerabile demonstrează că legiuitorul nu a ținut cont de impactul social al modificărilor, încălcând principiul proporționalității în elaborarea actelor normative, respectiv a restrângerii drepturilor și libertăților fundamentale.

135. Criticile referitoare la proporționalitatea măsurilor adoptate sunt formulate în mod generic și vizează legea în ansamblul său. Ca atare, Curtea nu are competența de a identifica ea însăși normele expres criticate și, ulterior, să răspundă la criticile formulate într-o manieră generală. Mai mult, astfel cum sunt formulate, criticile vizează chestiuni și opțiuni de politică economică sau socială, neexistând o motivare propriu-zisă sub aspect constituțional.

136. În ceea ce privește motivarea măsurilor adoptate în cadrul expunerilor de motive, Curtea a statuat, în jurisprudența sa, că, de principiu, nu are competența de a controla modul de redactare a expunerilor de motive ale diverselor legi adoptate. Curtea reține că expunerea de motive, prin prisma art. 1 alin. (5) din Constituție, este un document de motivare necesar în cadrul procedurii de adoptare a legilor, însă, odată adoptată legea, rolul său se reduce la facilitarea înțelegerii acesteia. Prin urmare, expunerea de motive a legii nu este decât un instrument de interpretare a acesteia (Decizia nr. 238 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 666 din 28 iulie 2020, paragraful 38).

137. În ceea ce privește consultarea publică, se constată că aceasta este o opțiune a inițiatorului proiectului sau propunerii legislative, și nu o exigență de constituționalitate a inițiativei legislative.

138. De altfel, procedurile privind participarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite la procesul de elaborare a actelor normative și la procesul de luare a deciziilor sunt reglementate de Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 749 din 3 decembrie 2013, lege care, astfel cum arată și titlul său, nu se aplică *ratione materiae* inițiativelor legislative ale Guvernului și, ca atare, nici procedurii de angajare a răspunderii sale în fața Parlamentului.

(2.2.2.) Critici privind art. II pct. 7 din legea criticată

139. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că art. II pct. 7 din legea criticată stabilește pentru pensii suma neimpozabilă de doar 3.000 lei, măsură care reprezintă o reducere drastică a protecției fiscale acordate pensionarilor. Impunerea contribuției de sănătate pe sume provenite din venituri deja impozitate contravine principiilor fundamentale ale fiscalității echitabile și constituie o formă de dublă impozitare care încalcă principiul proporționalității în materie fiscală. Reglementarea creează și o supraimpozitare a pensiilor facultative și ocupaționale, penalizând astfel economisirea pe termen lung și descurajând participarea la pilonii III și IV. Astfel, măsurile fiscale adoptate în privința pensiilor *încalcă art. 1 alin. (3) coroborat cu art. 47 alin. (1) și (2) și art. 56 din Constituție*.

140. Cu privire la susținerea potrivit căreia legea criticată stabilește pentru pensii suma neimpozabilă de doar 3.000 lei, măsură care reprezintă o reducere drastică a protecției fiscale acordate pensionarilor, Curtea constată că aceasta este inexactă, întrucât chiar legea în vigoare prevede acest lucru. Cu alte cuvinte, sub acest aspect, legea criticată nu operează nicio modificare față de legea în vigoare.

141. Cu privire la susținerea potrivit căreia contribuția de asigurări sociale de sănătate se impune pe sume provenite din venituri deja impozitate, așadar, s-ar realiza o dublă impunere, ceea ce ar contraveni principiilor fundamentale ale fiscalității, Curtea reține că, prin natura sa, pensia din sistemul public este o formă de asigurare socială reglementată în considerarea art. 1 alin. (3) din Constituție privind caracterul de stat social al României. La stabilirea cuantumului pensiei se ține seama de numărul total de puncte acumulate în cadrul stagiului de cotizare, determinat prin valorizarea punctajelor lunare, care, la rândul lor, se determină, de principiu, prin raportare la venitul brut lunar realizat de asigurat (a se vedea capitolul II din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1089 din 4 decembrie 2023). Ca atare, impozitul pe veniturile realizate din raporturi de muncă nu condiționează și nu influențează cuantumul pensiei, cele două categorii de venituri având naturi juridice diferite, ce determină un regim fiscal pe care legiuitorul îl structurează în funcție de opțiunea sa. Totodată, impozitarea veniturilor din salarii și din pensii nu are nicio legătură cu asigurarea socială de sănătate, întrucât, pentru a beneficia de asigurare de sănătate, trebuie plătită o „primă” de asigurare, denumită *contribuția de asigurări sociale de sănătate*, care are o destinație specială, iar sumele rezultate se constituie venit la Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate (FNUASS). Astfel, plata contribuției garantează persoanei în cauză, salariat și/sau pensionar, calitatea de asigurat la sistemul public de sănătate. Rezultă că veniturile din pensii sunt venituri în sens fiscal, iar faptul că asiguratul a plătit impozit și contribuție de asigurări sociale de sănătate pe salariu nu condiționează în niciun fel posibilitatea legiuitorului de a impozita sau de a preleva respectiva contribuție asupra veniturilor din pensie.

142. Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că, potrivit art. 34 din Constituție, dreptul la ocrotirea sănătății este garantat, ceea ce semnifică faptul că statul are obligația pozitivă generală de a lua măsuri în acest sens prin garantarea unui cadru legislativ corespunzător și alocarea resurselor necesare pentru asigurarea igienei și a sănătății publice, organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale. De asemenea, statul poate să ia orice alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei (Decizia nr. 818 din 5 decembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561 din 29 iunie 2020, paragraful 17). Art. 139 alin. (3) din Constituție îi asigură pe destinatarii fondurilor cu destinație precisă că toate prelevările pe care statul le realizează invocând constituirea acestora vor fi, în mod efectiv, vărsate la aceste fonduri, și nu vărsate în bugetul general al statului sau în alte fonduri cu destinație specială (Decizia nr. 222 din 28 aprilie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 800 din 12 august 2022, paragrafele 54 și 55).

143. Asigurările sociale de sănătate sunt obligatorii și funcționează ca un sistem unitar, iar protejarea asiguraților față de costurile serviciilor medicale în caz de boală sau accident și asigurarea protecției asiguraților în mod universal, echitabil și nediscriminatoriu se realizează pe baza participării obligatorii la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru formarea Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate (FNUASS) [art. 219 alin. (3) lit. f) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății].

144. Consacrarea prin lege a asigurărilor sociale presupune drepturi și obligații atât pentru asigurat, cât și pentru stat, esențială fiind acoperirea unui risc în cazul producerii anumitor evenimente ce privesc sănătatea asiguraților. Dreptul la

ocrotirea sănătății impune stabilirea riscurilor asigurate într-o manieră care să protejeze viața și integritatea corporală (Decizia nr. 818 din 5 decembrie 2019, precitată, paragraful 29).

145. Prin urmare, plata contribuției pentru asigurări sociale de sănătate asigură atât finanțarea sistemului de sănătate, cât și accesul la servicii medicale pentru asigurați. Cu alte cuvinte, contribuind la FNUASS, contribuabilii beneficiază, atunci când au nevoie, de consultații gratuite la medicul de familie, medicamente gratuite sau compensate, investigații medicale și spitalizare. În același timp, stabilirea bazei de calcul pentru plata contribuției pentru asigurări sociale de sănătate trebuie astfel realizată încât să nu includă alte impozite sau taxe datorate (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 39 din 5 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 100 din 20 februarie 2013).

146. În acest context, analizând textul criticat, Curtea constată că autorii obiecției fac confuzie între baza de calcul asupra căreia poartă contribuția și cuantumul pensiei rezultate în urma operațiunii de impozitare. Or, textul este foarte clar: contribuția pentru asigurări sociale de sănătate de 10% poartă asupra unei anumite baze de calcul, respectiv asupra cuantumului pensiei rezultat din deducerea unei sume de 3.000 lei — a se vedea art. II pct. 21 [cu referire la art. 155 alin. (1) lit. a²)] și pct. 25 (cu referire la art. 157⁶), precum și pag. 31 a expunerii de motive. Cuantumul contribuției astfel obținut, precum și suma fixă de 3.000 de lei se deduc din venitul din pensii, obținându-se, astfel, baza de calcul a impozitului. Ulterior, din venitul din pensii se scad cuantumul impozitului și cuantumul contribuției pentru asigurări sociale de sănătate, rezultând cuantumul pensiei nete aflate în plată. Ca atare, contribuția pentru asigurări sociale de sănătate nu se impune pe sume provenite din venituri deja impozitate.

147. În privința obligației plății contribuției pentru asigurări sociale de sănătate și pentru veniturile obținute din pensii, Curtea a constatat, în jurisprudența sa, că o asemenea măsură nu încalcă art. 47 și 56 din Constituție.

148. Astfel, prin Decizia nr. 35 din 24 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 153 din 7 martie 2012, pct. 2, Curtea a statuat că sistemul public de asigurări sociale de sănătate, datorită faptului că este guvernat de principiul solidarității, își poate realiza obiectivul principal, respectiv cel de a asigura un minimum de asistență medicală pentru populație, inclusiv pentru acele categorii de persoane care se află în imposibilitatea de a contribui la constituirea fondurilor de asigurări de sănătate. Art. 56 din Constituție prevede obligația cetățenilor de a contribui prin impozite și prin taxe la cheltuielile publice. În cazul sistemului public de sănătate, aceste cheltuieli publice vizează însăși îndeplinirea obligației constituționale a statului de a asigura ocrotirea sănătății și protecția socială a cetățenilor (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 335 din 10 martie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 355 din 23 mai 2011). Principiul așezării juste a sarcinilor fiscale impune ca plata contribuțiilor să se facă în același mod de către toți contribuabilii, prin excluderea oricărui privilegiu sau discriminări, astfel ca, la venituri egale, contribuția să fie aceeași. Același principiu presupune însă ca așezarea sarcinilor fiscale să țină cont de capacitatea contributivă a contribuabililor, respectiv în așezarea obligațiilor fiscale să se țină seama de necesitatea de protecție a categoriilor sociale cele mai dezavantajate, luând în considerare elementele ce caracterizează situația individuală și sarcinile sociale ale contribuabililor în cauză (a se vedea și Decizia nr. 258 din 16 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 338 din 21 mai 2010). Toate acestea demonstrează faptul că, pentru a dobândi calitatea de asigurat,

persoana în cauză trebuie să contribuie la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, iar această contribuție se exprimă prin aplicarea unor cote fixe sau procentuale asupra veniturilor pe care persoana le realizează, indiferent că acestea provin din pensii sau salarii. Numai legiuitorul este în drept să stabilească categoriile de venituri pentru care urmează a se plăti contribuții la bugetul asigurărilor de sănătate, iar pensia, în mod indubitabil, este un astfel de venit; în lipsa plății acestei contribuții, persoana nu poate dobândi calitatea de asigurat dacă nu face parte din acele categorii de persoane reglementate expres prin art. 224 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, care beneficiază de asigurare, fără plata contribuției (cu titlu de exemplu, elevii și studenții, inclusiv doctoranzii, cu vârsta între 18 și 26 de ani sunt asigurați fără plata contribuției de asigurări de sănătate, dacă nu realizează venituri din muncă).

149. Faptul că legiuitorul are posibilitatea de a excepta anumite categorii de persoane sau categorii de venituri, precum pensiile, de la plata unei astfel de contribuții reprezintă o chestiune care ține în mod exclusiv de opțiunea sa. **O atare exceptare nu este o cerință de ordin constituțional.** Ceea ce Constituția impune este ca prin astfel de măsuri să nu se aducă atingere nivelului de trai decent — de altfel, un concept constituțional relativ (Decizia nr. 35 din 24 ianuarie 2012; totodată, a se vedea și Decizia nr. 1.594 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 909 din 21 decembrie 2011) — al pensionarilor.

150. De altfel, cu privire la prezenta cauză, Curtea constată existența unei astfel de excepții, prin care persoanele fizice beneficiare ale unei pensii sub pragul de 3.000 de lei au fost scutite de la plata impozitului și a contribuției pentru asigurări sociale de sănătate și beneficiază de asigurare de sănătate fără plata contribuției.

151. Cu privire la impunerea contribuției pentru asigurări sociale de sănătate și asupra veniturilor rezultate din sistemul fondurilor de pensii facultative/ocupaționale (pilonii III și IV), Curtea constată că statul are competența de a stabili contribuția pentru asigurări sociale de sănătate pe orice categorie de venituri, inclusiv pe aceste tipuri/categorii de pensii. Prin urmare, pensia din sistemul public sau cea facultativă ori ocupațională poate fi supusă contribuției de asigurări sociale de sănătate în funcție de decizia legiuitorului. Fiind o opțiune legislativă, Curtea nu o poate cenzura. De asemenea, este de observat grija legiuitorului de a nu impune contribuția de asigurări sociale de sănătate pe întreaga sumă provenită din astfel de pensii, ci numai pe sumele care depășesc contribuțiile nete ale participantului, ținând seama de faptul că aceste contribuții nete au provenit *ab initio* din venituri care au făcut obiectul contribuției de asigurări sociale de sănătate. *Cu alte cuvinte, contribuția de asigurări sociale de sănătate, în acest caz, similar impozitului asupra veniturilor din dobânzile aferente instrumentelor de economisire, poartă asupra câștigului realizat în urma subscrierii contribuției participantului la pilonii III sau IV, și nu asupra contribuției acestuia.*

152. În consecință, Curtea reține că măsurile fiscale adoptate în privința pensiilor nu încalcă art. 1 alin. (3) coroborat cu art. 47 alin. (1) și (2) și art. 56 din Constituție.

(2.2.3.) Critici privind art. II pct. 12-19 și art. VIII pct. 3 din legea criticată

153. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că **art. II pct. 12-19 și art. VIII pct. 3** din lege stabilesc o discriminare între cetățenii români, pe de o parte, și cetățenii străini sau apatrizii, pe de altă parte. Aceștia din urmă păstrează facilități medicale și sociale considerabile, respectiv scutiri de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate și acces la pachete

complete de servicii medicale, în timp ce cetățenii români aflați în situații similare, cum ar fi părinții cu copii de până la 2-3 ani, sunt obligați să plătească aceste contribuții. Această situație contravine însăși esenței noțiunii de cetățenie și încalcă principiul că cetățenii români nu pot avea mai puține drepturi decât străinii pe teritoriul propriei țări. În susținerea acestei critici este invocat Avizul Consiliului Legislativ emis cu privire la legea analizată. Având în vedere cele expuse, se apreciază că textele menționate **încalcă art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (1), art. 18 alin. (1) și art. 56 din Constituție.**

154. Curtea reține că autorii obiecției de neconstituționalitate pornesc de la o premisă falsă. Cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene în măsura în care sunt asigurați în statul de origine beneficiază de cardul european de asigurări sociale de sănătate, care, potrivit art. 333 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, conferă dreptul pentru asigurat de a beneficia de asistența medicală necesară în cursul unei șederi temporare într-un stat membru al Uniunii Europene. Cetățenii statelor care nu sunt membre ale Uniunii Europene beneficiază de asistență medicală, de principiu, dacă au încheiat o asigurare medicală sau dacă sunt asigurați în sistemul de asigurări sociale de sănătate, după caz (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 421 din 5 iunie 2008). Ca atare, atât cetățenii români, cât și cei străini/apatrizi trebuie să fie asigurați pentru a beneficia de servicii medicale de bază.

155. Ceea ce îi nemulțumește pe autorii sesizării este, în realitate, faptul că străinii sau apatrizii aflați în situații deosebite, respectiv cei proveniți din zona conflictului armat din Ucraina, „beneficiază de pachetul de servicii de bază prevăzut în contractul-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale, medicamentelor și dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate și în normele de aplicare ale acestuia, precum și de medicamentele, materialele sanitare, dispozitivele medicale și serviciile medicale cuprinse în programele naționale de sănătate curative, ca și asigurații români, **fără plata contribuției de asigurări sociale de sănătate, a contribuției personale pentru medicamentele acordate în tratamentul ambulatoriu și cu scutire de la coplată**” [art. 4 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona conflictului armat din Ucraina, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 616 din 29 iunie 2024]. Or, aceste persoane se află într-o situație juridică diferită atât față de alte categorii de cetățeni străini, care nu provin din zone de conflict armat, cât și față de cetățenii români.

156. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2024 a fost adoptată având în vedere prelungirea măsurii privind protecția temporară acordată persoanelor strămutate din Ucraina până la 4 martie 2025, astfel cum este menționată la art. 2 din Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului din 4 martie 2022 de constatare a existenței unui aflus masiv de persoane strămutate din Ucraina în înțelesul art. 5 din Directiva 2001/55/CE. Protecția temporară presupune, conform art. 13 alin. (2) și (4) din respectiva directivă, ca statele membre să dispună ca persoanele care beneficiază de aceasta să primească sprijin necesar pentru îngrijiri medicale, care include cel puțin îngrijirea de urgență și tratamentul de bază al bolii, iar persoanele care au nevoi speciale, cum ar fi minorii neînsoțiți sau persoanele care au suferit torturi, violuri sau alte forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, să beneficieze de asistență medicală necesară sau alt fel de asistență.

157. Astfel, în considerarea situației de fapt și de drept diferite în care se află persoanele antereferite și a necesității asigurării unei minime protecții temporare a acestora, inclusiv prin accesul la îngrijiri medicale corespunzătoare, Curtea constată că obligativitatea plății de către cetățenii români a contribuției de asigurări sociale de sănătate pe veniturile realizate din pensii *nu încalcă art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (1), art. 18 alin. (1) și art. 56 din Constituție*.

(2.2.4.) Critici privind art. II pct. 14 și art. VIII pct. 7 din legea criticată

158. Se susține că art. II pct. 14 din lege abrogă art. 154 alin. (1) lit. d) din Codul fiscal, astfel încât persoanele persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și cele deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, magistrații care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945-1989, persoanele persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, veteranii de război, invalizii și văduvele de război, persoanele care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961 și eroii Revoluției Române din Decembrie 1989, ai revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 și ai revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului — Lupeni — august 1977 sunt datori să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate. Se apreciază că aceleași considerente sunt valabile și în privința **art. VIII pct. 7** din lege. Prin urmare, cele două dispoziții legale criticate *încalcă art. 1 alin. (1)-(3) din Constituție*.

159. Curtea reține că indemnizațiile de care beneficiază persoanele enumerate art. 154 alin. (1) lit. d) din Codul fiscal, chiar dacă au o natură reparatorie pentru suferințele îndurate de persoanele beneficiare ale acestora (Decizia nr. 1.087 din 14 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 786 din 25 noiembrie 2008, sau Decizia nr. 1.576 din 7 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 32 din 16 ianuarie 2011, pct. 3), sunt, în sens fiscal, venituri. Ca atare, ține de opțiunea legiuitorului să le impoziteze sau să rețină contribuția de asigurări sociale de sănătate în privința acestora. Constituția nu prevede nici expres, nici implicit natura veniturilor asupra cărora poartă impozitul sau contribuția de asigurări sociale de sănătate, astfel încât acest aspect intră în marja de apreciere a legiuitorului. Prin urmare, Curtea constată că **art. II pct. 14 și art. VIII pct. 7 din lege nu încalcă art. 1 alin. (1)-(3) din Constituție**.

(2.2.5.) Critici privind art. II pct. 19 din legea criticată

160. Se susține că **art. II pct. 19** din lege abrogă art. 154 alin. (1) lit. j), k), l) și o) din Codul fiscal și elimină, astfel, facilitățile fiscale pentru persoanele aflate în concediu de acomodare pentru adopție și în concediu pentru creșterea copilului, încălcând principiul interesului superior al copilului prevăzut atât în art. 24 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cât și în art. 3 alin. 1 din Convenția cu privire la drepturile copilului. Prin urmare, se *încalcă art. 1 alin. (3) și (5), art. 47, art. 48 alin. (1) și art. 56 din Constituție*.

161. Curtea reține că indemnizațiile de care beneficiază persoanele enumerate art. 154 alin. (1) lit. k) din Codul fiscal, chiar dacă au o natură socială, sunt, în sens fiscal, venituri. Ca atare, ține de opțiunea legiuitorului să le impoziteze sau să rețină contribuția de asigurări sociale de sănătate în privința acestora. Constituția nu prevede nici expres, nici implicit natura veniturilor asupra cărora poartă impozitul sau contribuția de asigurări sociale de sănătate, astfel încât acest aspect intră în

marja de apreciere a legiuitorului. Prin urmare, Curtea constată că **art. II pct. 19 nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5), art. 47, art. 48 alin. (1) și art. 56 din Constituție**.

(2.2.6.) Critici privind art. IX pct. 1 din legea criticată

162. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că **art. IX pct. 1** din lege stabilește cuantumul indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă prin aplicarea unor procente diferențiate (55%, 65%, 75%) în funcție de durata episodului de boală, aspect care creează multiple încălcări constituționale și afectează dreptul la sănătate. Modificarea propusă reprezintă o deteriorare fundamentală a sistemului românesc de protecție socială, prin înlocuirea unui procent fix de 75% cu un sistem degradant care penalizează primele zile de boală. Se concluzionează în sensul că înlocuirea prin prevederile criticate a unui sistem echitabil (75% fix) cu unul discriminatoriu (55%-65%-75%) *încalcă art. 4, art. 16 alin. (1), art. 20, art. 41, art. 56 și art. 148 din Constituție*.

163. Curtea reține că reglementarea criticată stabilește că, pentru certificatele de concediu medical eliberate pentru o perioadă de până la 7 zile/14 zile de incapacitate temporară de muncă, cuantumul brut lunar al indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii se determină prin aplicarea cotei de 55%, respectiv 65% asupra bazei de calcul. Dacă certificatul de concediu medical este eliberat pentru o perioadă de cel puțin 15 zile, cota aplicată asupra bazei de calcul este de 75%.

164. Art. 47 alin. (2) din Constituție stabilește că salariații au dreptul la măsuri de protecție socială, iar printre acestea se regăsesc și cele privind sănătatea salariaților. Cu alte cuvinte, legiuitorul are obligația constituțională pozitivă de a reglementa concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, sens în care a adoptat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005. Modul de stabilire, baza de calcul, dimensionarea, cuantumul și durata pentru care se acordă aceste indemnizații sunt însă chestiuni de opțiune legislativă. Desigur, ele trebuie astfel structurate încât să nu aducă atingere însăși substanței dreptului constituțional consacrat.

165. În cauza de față, Curtea constată că renunțarea la un sistem fix al procentului care se aplică asupra bazei de calcul și înlocuirea lui cu un sistem progresiv al procentului care se aplică asupra aceleiași baze de calcul nu pun în discuție efectivitatea dreptului și, prin urmare, nu reflectă decât o opțiune legislativă, ce nu poate fi cenzurată de Curtea Constituțională. Legiuitorul are o largă marjă de apreciere în structurarea politicii sociale a statului, precum și competența exclusivă de a decide cu privire la oportunitatea măsurii. Prin urmare, Curtea constată că **art. IX pct. 1 din lege nu încalcă art. 4, art. 16 alin. (1), art. 20, art. 41 și art. 148 din Constituție, iar art. 53 din Constituție, invocat în susținerea criticii, nu este incident în cauză**.

(2.2.7.) Critici privind art. XVIII alin. (9) din legea criticată

166. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că **art. XVIII alin. (9) din lege** prevede că personalul nu beneficiază de banii cuveniți pentru concediul de odihnă neefectuat dacă le încetează activitatea în anul 2026, în condițiile în care concediul de odihnă plătit este o componentă fundamentală a dreptului la muncă. Această măsură creează o discriminare arbitrară între angajații cărora le încetează activitatea în 2026 față de cei din alte perioade, fără nicio justificare obiectivă sau constituțională, și *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție*.

167. Curtea reține că art. 47 alin. (2) din Constituție stabilește că salariații au dreptul la concediu de odihnă plătit. Codul muncii reglementează durata anuală minimă a acestui concediu. Același cod, în art. 146 alin. (2), stabilește că, în cazul în care salariatul, din motive justificate, nu poate efectua, integral sau parțial, concediul de odihnă anual la care avea dreptul în anul calendaristic respectiv, cu acordul persoanei în cauză, angajatorul este obligat să acorde concediul de odihnă neefectuat într-o perioadă de 18 luni începând cu anul următor celui în care s-a născut dreptul la concediul de odihnă anual. Art. 146 alin. (3) din Cod prevede compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat numai în cazul încetării contractului individual de muncă, ceea ce înseamnă că norma criticată stabilește o reglementare derogatorie pentru personalul din instituțiile și autoritățile publice pentru anul 2026, an în care nu se va realiza o atare compensare. Însă, *norma nu afectează dreptul persoanei de a efectua concediul de odihnă anual, caz în care acesta își menține caracterul „plătit”*. Textul criticat încurajează salariații să își efectueze concediul, și nu să primească o sumă de bani la încetarea raporturilor de muncă pentru că nu l-au efectuat. De altfel, rațiunea textului constituțional este acela de a permite salariaților refacerea capacității lor de muncă prin efectuarea concediului plătit, și nu acela de a li se compensa în bani concediul neplătit, aceasta fiind, în realitate, o situație de excepție. Reglementarea criticată nu face altceva decât să încurajeze salariații să își efectueze concediul de odihnă și nu de a aștepta o eventuală compensare în bani a concediului neefectuat.

168. De altfel, o măsură similară este în vigoare și în anul 2025 [art. III alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 156/2024 privind unele măsuri fiscal-bugetare în domeniul cheltuielilor publice pentru fundamentarea bugetului general consolidat pe anul 2025, pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1334 din 31 decembrie 2024].

169. În ceea ce privește invocarea dispozițiilor art. 16 din Constituție, Curtea a reținut, în acord cu jurisprudența sa, că aplicarea unui regim juridic temporal diferit nu poate crea o stare de discriminare între diverse persoane, în funcție de actul normativ incident fiecăreia. Faptul că, prin succesiunea unor prevederi legale, anumite persoane pot ajunge în situații apreciate subiectiv, prin prisma propriilor lor interese, ca defavorabile nu reprezintă o discriminare care să afecteze constituționalitatea textelor respective (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 44 din 24 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 17 decembrie 1996, sau Decizia nr. 157 din 30 martie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 665 din 19 iulie 2023, paragraful 21).

170. În consecință, Curtea constată că *art. XVIII alin. (9) din lege nu încalcă art. 4, art. 16 și art. 41 alin. (2) din Constituție, iar art. 53 din Constituție, invocat în susținerea criticii, nu este incident în cauză*.

(2.2.8.) Critici privind art. XIV și art. XV pct. 1-4 din legea criticată

171. Se susține că **art. XIV și art. XV pct. 1-4 din lege** prevăd limitarea acordării stimulentei începând cu august 2025 pentru anumite categorii de personal, în limita a 30% din salariul de bază, reducerea majorărilor salariale pentru personalul din proiecte europene de la 50% la 35%, reducerea majorărilor salariale a indemnizațiilor lunare pentru aleșii locali care implementează proiecte europene de la 50% la 40%, reducerea majorărilor pentru personalul din structurile cu fonduri europene și din AFIR și APIA de la 50% la 40%, precum și

neacordarea majorărilor pentru proiectele cu termene depășite. Totodată, se arată că aceste prevederi nu se circumscriu scopului invocat de inițiatori, și anume reducerea deficitului bugetar, întrucât la stabilirea deficitului public nu se iau în calcul cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune. Prin urmare, prevederile criticate *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție*.

172. Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, referitor la invocarea dispozițiilor art. 41 din Constituție, a statuat că stabilirea principiilor și a condițiilor concrete de acordare a drepturilor salariale personalului bugetar intră în atribuțiile exclusive ale legiuitorului. Legea fundamentală prevede la art. 41 alin. (2), printre drepturile salariale la protecția socială a muncii, „înstituirea unui salariu minim brut pe țară”, fără să dispună cu privire la drepturi salariale suplimentare, cum sunt sporurile, primele, stimulentele și altele. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia statele se bucură de o largă marjă de apreciere pentru a determina oportunitatea și intensitatea politicilor lor în domeniul sumelor care urmează să fie plătite angajaților lor din bugetul de stat, și anume Hotărârea din 8 noiembrie 2005, pronunțată în Cauza *Kechko împotriva Ucrainei*, paragraful 23, Hotărârea din 8 decembrie 2009, pronunțată în Cauza *Wieczorek împotriva Poloniei*, paragraful 59, și Hotărârea din 2 februarie 2010, pronunțată în Cauza *Aizpurua Ortiz împotriva Spaniei*, paragraful 57 (Decizia nr. 433 din 11 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 979 din 27 octombrie 2023, paragraful 18).

173. Statul are deplina legitimitate constituțională de a acorda sporuri, stimulente, premii, adaosuri la salariul de bază personalului plătit din fonduri publice, în funcție de veniturile bugetare pe care le realizează. Acestea nu sunt drepturi fundamentale, ci drepturi salariale suplimentare. Legiuitorul este în drept, totodată, să instituie anumite sporuri la indemnizațiile și salariile de bază, premii periodice și alte stimulente, pe care le poate diferenția în funcție de categoriile de personal cărora li se acordă, le poate modifica în diferite perioade de timp, le poate suspenda sau chiar anula — Decizia nr. 697 din 31 octombrie 2019, paragraful 13, și Decizia nr. 126 din 10 martie 2020, paragraful 24. Regula limitării sporurilor la un anumit quantum reprezintă opțiunea legiuitorului, exprimată în limitele prevăzute de Constituție și destinată a fi aplicată în mod nediferențiat întregului personal plătit din fonduri publice, fără privilegii și fără discriminări (Decizia nr. 697 din 31 octombrie 2019, paragraful 15, Decizia nr. 126 din 10 martie 2020, paragraful 25, sau Decizia nr. 77 din 2 martie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 618 din 6 iulie 2023, paragraful 26).

174. Regula limitării sporurilor la un anumit procent din suma salariilor de bază, a soldelor de funcție/salariilor de funcție, soldelor de grad/salariilor gradului profesional deținut, gradațiilor și a soldelor de comandă/salariilor de comandă, a indemnizațiilor de încadrare și a indemnizațiilor lunare reprezintă opțiunea legiuitorului, exprimată în limitele prevăzute de Constituție și destinată a fi aplicată în mod nediferențiat întregului personal plătit din fonduri publice, fără privilegii și fără discriminări (Decizia nr. 196 din 7 aprilie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 739 din 22 iulie 2022, paragraful 26).

175. Curtea a statuat că înstituirea și diminuarea sporurilor, acordarea într-o anumită perioadă de timp, modificarea lor ori încetarea acordării, stabilirea categoriilor de personal salarizat care beneficiază de acestea, ca și a altor condiții și criterii de acordare țin de competența și de opțiunea exclusivă a legiuitorului, cu singura condiție de ordin constituțional ca măsurile dispuse să vizeze deopotrivă toate categoriile de

personal care se află într-o situație identică (Decizia nr. 63 din 28 februarie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 658 din 18 iulie 2023, paragraful 27).

176. Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, Curtea constată că stimulentele și sporurile nu sunt drepturi fundamentale, iar limitarea stimulentele în raport cu cuantumul salariului de bază, precum și diminuarea sporurilor pentru personalul care prestează activitate în legătură cu fondurile europene este o chestiune de opțiune legislativă, fără relevanță constituțională. Curtea reține că legiuitorul are o largă marjă de apreciere în structurarea politicii sociale a statului, precum și competența exclusivă de a decide cu privire la oportunitatea unor asemenea măsuri. Prin urmare, Curtea constată că *art. XIV și art. XV pct. 1-4 nu încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) din Constituție, iar art. 53 din Constituție, invocat în susținerea criticii, nu este incident în cauză.*

(2.2.9.) Critici privind art. XX din legea criticată

177. Se susține că *art. XX* din lege prevede că pentru personalul militar, polițiștii și polițiștii din penitenciare, indemnizațiile și compensațiile lunare pentru chirie se mențin la nivelul lunii decembrie 2025, fără actualizare ulterioară. Această situație creează o inechitate structurală în raport cu alte categorii profesionale din sectorul public (magistrați), care beneficiază de un cuantum valoric mai mare. Prin urmare, se *încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2) și art. 53 din Constituție.*

178. Curtea reține că o asemenea compensație lunară pentru chirie nu este un drept fundamental, astfel că, în cauză, nu poate fi invocat *art. 41 din Constituție*. Cu privire la pretinsa discriminare a personalului militar, polițiștilor și polițiștilor din penitenciare în raport cu magistrații, se constată că plata chiriei pentru persoanele îndreptățite se realizează prin moduri diferite, respectiv, în cazul primilor se acordă o indemnizație lunară de până la 50% din soldă (*art. 20¹ din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare*), pe când a doua categorie are dreptul la „compensarea diferenței dintre chiria ce s-ar stabili pentru o locuință de serviciu, potrivit legii, și chiria plătită pe baza unui contract de închiriere încheiat în condițiile legii” [*art. 23 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006*]. Ca atare, măsura menținerii compensației lunare pentru chirie la nivelul lunii decembrie 2025 pentru anul 2026 în privința personalului militar, polițiștilor și polițiștilor din penitenciare nu are vreun grad de comparație în raport cu magistrații, care beneficiază de un alt sistem de decontare a chiriei. În lipsa unei situații analoage/similare, tratamentul juridic poate fi diferențiat. Faptul că legiuitorul a plafonat această valoare a compensației lunare pentru chirie este o chestiune de politică socială ce nu poate fi cenzurată de Curtea Constituțională. Curtea reține că legiuitorul are o largă marjă de apreciere în structurarea politicii sociale a statului, precum și competența exclusivă de a decide cu privire la oportunitatea unor asemenea măsuri. Prin urmare, Curtea constată că *art. XX din lege nu încalcă art. 4, art. 16 și art. 41 alin. (2) din Constituție, iar art. 53 din Constituție, invocat în susținerea criticii, nu este incident în cauză.*

(2.2.10.) Critici privind art. XXII din legea criticată

179. Se susține că *art. XXII* din lege restricționează transferul funcționarului public de la un angajator din mediul public la altul. Astfel, funcționarul public se va afla la dispoziția angajatorului care, în mod arbitrar sau discreționar, îi va putea refuza oricând cererea de transfer în altă funcție publică din altă instituție sau autoritate publică. Prin urmare, se consideră că textul criticat îngrădește alegerea locului de muncă și *încalcă art. 41 și 53 din Constituție.*

180. Potrivit *art. 506 alin. (1) din Codul administrativ*, transferul poate avea loc în interesul serviciului sau la cererea funcționarului public. *Art. 506 alin. (8)* stabilește că transferul la

cerere se face la solicitarea funcționarului public și cu aprobarea conducătorului autorității sau instituției publice în care urmează să își desfășoare activitatea funcționarul public. Reglementarea criticată impune pentru anul 2026 și aprobarea conducătorului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea funcționarul public în vederea realizării unui atare transfer, soluție legislativă aplicabilă și în anii 2024 și 2025 [a se vedea *art. VII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 127/2023* pentru modificarea și completarea unor acte normative, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1197 din 29 decembrie 2023, precum și *art. VII alin. (11) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 156/2024*]. Această condiție nu pune în discuție o afectare a dreptului la muncă a funcționarului public, mai exact buna exercitare a raporturilor de serviciu ale acestuia, ci are în vedere organizarea în condiții optime a activității instituțiilor publice, realizându-se o necesară corelare între instituția de la care se transferă și instituția la care se transferă funcționarul public. O asemenea măsură este una de oportunitate legislativă pentru a preveni deplasarea în masă a funcționarilor publici de la o instituție la alta și de a proteja capacitatea administrativă a instituțiilor publice din care se solicită transferul. Prin urmare, *Curtea constată că art. XXIII din lege nu încalcă art. 41 din Constituție, iar art. 53 din Constituție, invocat în susținerea criticii, nu este incident în cauză.*

(2.2.11.) Critici privind art. XXIII alin. (1)-(5) și (7) din legea criticată

181. Se susține că *art. XXIII alin. (1)-(5) și (7)* din lege instituie o eşalonare pe cinci ani a plății drepturilor salariale stabilite prin hotărâri judecătorești devenite executorii în perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026, ceea ce constituie o nesocotire a hotărârilor judecătorești, aduc atingere dreptului la proprietate privată, dat fiind că beneficiul/folosul nerealizat (*lucrum cessans*) în perioada în care persoana a fost privată de posibilitatea de a folosi sumele având caracter de drepturi salariale (bunuri) ar urma să nu fie acordat și prin actualizare cu indicii prețurilor de consum, și cuprind norme de trimitere care nu sunt previzibile. Prin urmare, se apreciază că *art. XXIII alin. (1)-(5) și (7) din lege încalcă art. 1 alin. (3)-(5), art. 21 alin. (5) și art. 44 din Constituție.*

182. Printr-o jurisprudență constantă, de exemplu, Decizia nr. 188 din 2 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 14 aprilie 2010, sau Decizia nr. 365 din 16 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 750 din 18 august 2020, Curtea a validat practica legislativă de adoptare a unor reglementări care au prevăzut eşalonarea succesivă a plății sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea personalului din sectorul bugetar. În esență, Curtea a reținut că acestea au în vedere rezolvarea unei situații extraordinare, prin reglementarea unor măsuri cu caracter temporar și derogatorii de la dreptul comun în materia executării hotărârilor judecătorești. Măsurile instituite urmăresc un scop legitim — asigurarea stabilității economice a țării — și păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul avut în vedere — executarea eşalonată a hotărârilor judecătorești în cauză. Totodată, măsurile reglementate au un caracter pozitiv, în sensul că Guvernul recunoaște obligația de plată a autorității statale și se obligă la plata eşalonată a titlurilor executorii, modalitate de executare impusă de situația de excepție pe care o reprezintă, pe de o parte, proporția deosebit de semnificativă a creanțelor astfel acumulate împotriva statului și, pe de altă parte, stabilitatea economică a statului român în contextul de criză economică națională și internațională.

183. Curtea a statuat că statul ca debitor nu și-a arogat mai multe drepturi decât debitorii persoane de drept privat în ceea ce privește executarea hotărârilor judecătorești, în condițiile în care măsura contestată urmărește un scop legitim — asigurarea stabilității economice a țării — și păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul avut în vedere — executarea eșalonată a hotărârilor judecătorești în cauză. În aceste condiții, Curtea a constatat că situația particulară ivită și motivată prin existența unei situații extraordinare este una care reclamă o diferență evidentă de tratament juridic (a se vedea paragraful 23 al Deciziei nr. 365 din 16 iunie 2020, precitată).

184. În mod similar și critica din prezenta cauză raportată la art. 21 alin. (3) din Constituție și-a găsit deja un răspuns în jurisprudența Curții, de exemplu, în paragraful 24 al deciziei anterior citate, în care s-a reținut că nu se refuză executarea hotărârilor judecătorești, ci, din contră, aceasta se recunoaște și legiuitorul își ia angajamentul ferm de a le executa întocmai potrivit criteriilor rezonabile și obiective stabilite în actul normativ contestat. Deși autoritățile statale nu se pot prevala de lipsa fondurilor necesare executării unei hotărâri judecătorești îndreptate împotriva sa, în situații de excepție, cum ar fi îndatorare excesivă, încetare de plăți, dificultăți financiare deosebite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, a apreciat că stabilirea unui termen rezonabil pentru executare este o măsură ce intră în marja de apreciere a statului, respectând atât dreptul de acces la justiție, cât și dreptul la un proces echitabil (sub aspectul duratei procedurii). Curtea a reținut că mecanismul eșalonării plății, ca modalitate de executare a unei hotărâri judecătorești, poate fi considerat în concordanță cu principiile consacrate de jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, dacă sunt respectate anumite condiții: tranșe de efectuare a plăților intermediare precis determinate, termen rezonabil de executare integrală, acoperirea eventualei devalorizări a sumei datorate. Executarea eșalonată a unor titluri executorii ce au ca obiect drepturi bănești nu este interzisă în niciun mod de Convenție; executarea *uno ictu* constituie doar o altă modalitate de executare, fără ca acest lucru să însemne că este singura și unica posibilă modalitate de executare pe care Guvernul o poate aplica.

185. În continuare, cu referire la pretinsa încălcare a dreptului de proprietate privată, rămân pe deplin relevante cele reținute în Decizia nr. 365 din 16 iunie 2020, paragraful 25, prin care Curtea a admis că despăgubirea recunoscută printr-o decizie definitivă și executorie constituie un bun în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție și că neexecutarea plății într-un termen rezonabil constituie deci o atingere a dreptului reclamantului la respectarea bunurilor, ca și faptul că lipsa de lichidități nu poate justifica un asemenea comportament (Hotărârea din 19 octombrie 2000, pronunțată în Cauza *Ambrosi împotriva Italiei*, paragrafele 28-34, Hotărârea din 7 mai 2002, pronunțată în Cauza *Burdov împotriva Rusiei*, paragraful 41). Însă Guvernul, prin adoptarea tipului de reglementare criticat și în prezenta cauză, nu neagă existența și întinderea despăgubirilor constatate prin hotărâri judecătorești și nu refuză punerea în aplicare a acestora, măsura fiind, mai degrabă, una de garantare a dreptului de proprietate privată.

186. Având în vedere caracterul neîntemeiat al criticilor de neconstituționalitate intrinsecă, critica potrivit căreia Guvernul a încălcat atribuțiile puterii judecătorești este neîntemeiată. Astfel, câtă vreme Curtea a admis că practica statală de eșalonare a plăților constatate prin hotărâri judecătorești este legitimă din punctul de vedere al prevederilor constituționale care

garantează dreptul de proprietate privată și egalitatea în drepturi, nu i se poate imputa Guvernului o intruziune contrară art. 1 alin. (4) din Constituție în exercitarea puterii judecătorești (a se vedea, în sensul celor arătate, și Decizia nr. 153 din 27 martie 2025, paragrafele 26-30).

187. Întrucât soluția legislativă criticată aplicabilă pentru anul 2026 este identică cu cele analizate în precedent, Curtea constată că deciziile menționate sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față. Prin urmare, Curtea constată că art. XXIII alin. (1)-(5) și (7) din lege nu încalcă art. 1 alin. (3)-(5), art. 21 alin. (3) și art. 44 din Constituție.

(2.2.12.) Critici privind art. LVIII din legea criticată

188. Se susține că art. LVIII din lege majorează norma didactică de predare cu 2 ore suplimentare pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar. Această măsură încalcă principiul potrivit căruia modificările substanțiale ale condițiilor de muncă trebuie să fie negociate și să respecte drepturile lucrătorilor. Majorarea cu 2 ore a normei didactice înseamnă, în realitate, o creștere cu 6-8 ore a programului săptămânal real de muncă. Creșterea sarcinii de muncă fără o compensație proporțională echivalează cu o reducere *de facto* a remunerației pe oră, încălcând principiul muncii decent remunerate consacrat constituțional. Prin urmare, se încalcă art. 4, art. 16, art. 41 alin. (2), art. 53 din Constituție.

189. Potrivit art. 207 alin. (1) din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 613 din 5 iulie 2023, „activitatea personalului didactic de predare se realizează într-un interval de timp zilnic de 8 ore, respectiv 40 de ore pe săptămână, și cuprinde:

a) activități didactice de predare-învățare-evaluare și de instruire practică și examene de final de ciclu de studii, conform planurilor-cadru de învățământ, de pregătire pentru evaluări/examene naționale și/sau pentru obținerea performanței educaționale, precum și de învățare remedială;

b) activități de pregătire metodică-științifică, activități de dezvoltare a curriculumului la decizia elevului din oferta școlii, în acord cu nevoile elevilor;

c) activități de educație, mentorat și alte activități complementare procesului de învățământ;

d) activități de management al clasei;

e) activități specifice elaborării, implementării și evaluării proiectelor educaționale;

f) activități de sprijin pentru persoanele care ocupă funcția didactică de profesor itinerant și sprijin în cadrul CJRAE/CMBRAE”.

190. Art. 207 alin. (4) din aceeași lege prevede că: „(4) **Norma didactică de predare-învățare-evaluare, de instruire practică și de evaluare curentă a antepreșcolarilor/preșcolarilor și a elevilor în clasă, în care pot fi incluse și activități de pregătire pentru evaluări/examene naționale și/sau pentru obținerea performanței educaționale, precum și cele de învățare remedială, reprezintă numărul de ore corespunzător activităților prevăzute la alin. (1) lit. a) și se stabilește după cum urmează:**

a) un post de educator sau de profesor pentru educație timpurie pentru fiecare grupă cu program normal, respectiv două posturi de educator sau de profesor pentru educație timpurie pentru fiecare grupă cu program prelungit constituită în educația timpurie;

b) un post de educator/educatoare ori de profesor pentru educație timpurie pentru fiecare grupă cu program normal, respectiv două posturi de educator/educatoare ori de profesor pentru învățământul preșcolar pentru fiecare grupă cu program prelungit constituită în educația timpurie;

c) un post de învățător/învățătoare ori de profesor pentru învățământul primar pentru fiecare clasă din învățământul primar sau pentru clase simultane din cadrul acestuia, unde nu se pot constitui clase separate;

d) 18 ore pe săptămână pentru profesorii din învățământul gimnazial, liceal și postliceal, pentru profesorii din unitățile și clasele cu program integrat și suplimentar de artă și sportiv, precum și din unitățile de educație extrașcolară, care au dobândit cel puțin licențierea în cariera didactică;

e) 14 ore pe săptămână pentru profesorii din învățământul preuniversitar care au dobândit gradul didactic I sau titlul de profesor emerit și care desfășoară activitate de mentorat;

f) 24 de ore pe săptămână pentru profesorii de instruire practică și maiștrii-instructori, pentru cei care au dobândit cel puțin licențierea în cariera didactică;

g) 20 de ore pe săptămână pentru profesorii de instruire practică și maiștrii-instructori, pentru cei care au dobândit cel puțin gradul didactic I și care desfășoară activitate de mentorat;

h) pentru personalul didactic de predare din învățământul special, norma didactică se stabilește astfel: învățători, profesori la predare, profesori care efectuează terapiile specifice — 16 ore pe săptămână; învățător-educator, institutor-educator, profesor-educator, profesor preparator (nevăzător), maistru-instructor și profesor pentru instruire practică — 20 de ore pe săptămână;

i) un post pentru personalul didactic de predare din învățământul special integrat, pentru personalul didactic itinerant și de sprijin, pentru personalul didactic din învățământul special preșcolar, kinetoterapie, educația psihomotrică, terapii specifice și altele, în funcție de tipul și nivelul de severitate al dizabilității, conform metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației;

j) un post de profesor documentarist pentru digitalizare, în centrele de documentare și informare."

191. Noua reglementare restructurează art. 207 alin. (4) din Legea nr. 198/2023 pe o perioadă de 5 ani, în sensul că în cele 40 de ore/săptămână aferente activității de lucru al personalului didactic de predare, activitățile de prevăzute la alin. (1) lit. a) din

aceeași lege, și anume cele didactice de predare-învățare-evaluare și de instruire practică, vor avea o pondere mai mare. Cu alte cuvinte, creșterea normei didactice nu conduce la o creștere a numărului de ore/săptămână corespunzătoare activității personalului didactic, ci se realizează în interiorul numărului total de ore de lucru prestate de personalul didactic de predare.

192. Curtea nu poate cenzura o asemenea opțiune a legiuitorului atât timp cât măsura adoptată nu implică o disproporție vădită între activitățile pe care personalul didactic trebuie să le desfășoare. Stabilirea ponderii normei didactice prin raportare la ansamblul activităților didactice desfășurate este un aspect de politică legislativă în domeniul învățământului preuniversitar. Susținerile autorilor obiecției de neconstituționalitate reprezintă, în mare măsură, critici referitoare la oportunitatea adoptării măsurii criticate. Din această perspectivă, se observă că instanța de control constituțional nu decide dacă o lege este sau nu este bună, dacă este sau nu este eficientă sau dacă este ori nu este oportună. Numai Parlamentul poate hotărî, în limitele prevăzute în Constituție, asupra conținutului reglementărilor legale și oportunității adoptării acestora [în acest sens, Decizia nr. 203 din 29 noiembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 603 din 9 decembrie 1999, punctul 3 lit. c), sau Decizia nr. 187 din 4 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 13 aprilie 2023, paragraful 67]. Ca atare, legiuitorul are o largă marjă de apreciere în acest sens, Curtea putând cenzura creșterea normei didactice numai în măsura în care aceasta implică o abordare vădit disproporționată și dacă, în aceste condiții, încalcă reguli, valori, principii sau exigențe constituționale, ceea ce, în speță, nu este cazul. Prin urmare, Curtea constată că art. LVIII din lege nu încalcă art. 4, art. 16 și art. 41 alin. (2) din Constituție, iar art. 53 din Constituție, invocat în susținerea criticii, nu este incident în cauză.

193. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate și constată că Legea privind unele măsuri fiscal-bugetare, în ansamblul său, precum și dispozițiile art. II pct. 7 [cu referire la art. 100 alin. (1), (4) și (5) din Legea nr. 227/2015] și pct. 12-19 [cu referire la art. 153 alin. (1) lit. f³)-f⁴), f⁷)-f⁹), art. 154 alin. (1) lit. c), d), f), h), h¹), h²), j)-l) și o) din Legea nr. 227/2015], art. VIII pct. 3 [cu referire la art. 224 alin. (1) lit. c), d), i), k), m) și p) din Legea nr. 95/2006] și pct. 7 [cu referire la art. 224 alin. (14) și (15) din Legea nr. 95/2006], art. IX pct. 1 [cu referire la art. 17 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005], art. XIV, art. XV pct. 1-4 [cu referire la art. 16 alin. (1), (12) și (2) și art. 17 alin. (1)-(2¹) din Legea-cadru nr. 153/2017], art. XVIII alin. (9), art. XX, art. XXII, art. XXIII alin. (1)-(5) și (7) și art. LVIII din lege sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 22 iulie 2025.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

ELENA-SIMINA TĂNĂSESCU

Prim-magistrat-asistent,
Benke Károly